

ELŐFIZETÉS

HELYBEN:

Egy évre 24 korona.
Egy hónapra 2 korona.

VIDÉKEN:

Egy évre 28 korona.
Egy hónapra 2 k. 40 f.

HIRDETÉSEK:

8-hasábos polit sor egyszer 20 fillér,
minden következőnél 16 fillér.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG:

Aradi és csanádi egyesült
vasutak pályafőnöki
TELEFON-SZÁM 337.

KIADÓHIVATAL:

Aradi Nyomda Részvénytársaság.

József főherceg-ut 22. sz.
TELEFON-SZÁM 151.

Arad, 1914.

FŐSZERKESZTŐ:
STAUBER JÓZSEF.

Kedd, szeptember 15.

Dankl és Auffenberg egyesültek a fősereggel.

Erőgyűjtés defenzív állásban.

Németek küzdelmei Páris előtt.

Mai számunk főbb közleményei:

Beismeri az orosz főhadvezér a vereséget.

Nem sikerült az orosz haderőnek megakadályoznia Dankl és Auffenberg egyesülését fősergünkkel.

Kedvezőbb helyzetben vagyunk az északi harc téren.

Németek győzelmei az orosz seregeken.

Folyamatban a nagy csata Páris körül.

Százötven honvédhuszár négyezer orosz lovast pusztított el.

Winkler őrnagy halála.

Aradi ügyvédek háborus segélye.

Aradon is behívják a fiatal népfölkelőket.

Európa védőbástyája.

Arad, szeptember 14.

Eleven, mozgó, helyzetét az észszerűség szerint változtató, de áttörhetetlen és legyőzhetetlen falat alkotnak katonáink az orosz kolosszus előtt. Ez a Keletgaliciában folyó óriási harcnak jelentősége, — és ez teljesen hozzásimul ahhoz a hivatáshoz, amelyet a mi nemzetünk és a mi monarchiánk a történelemben betölt. Hálátlannak tetsző, nehéz szerep. Ismétlődőse a multaknak: a magunk gyakran vérező testével védeni Európát a tulerőre jutott, elbizakodott áramlatok, hódításvágyak ellen, amelyek Európa nyugalma, békéjét veszélyeztetik. Az előtt tatár, török volt a neve az ilyen veszedelmes áradatnak: most orosz a neve. És nemcsak magunkat és szövetségeseinket, nemcsak a Balkánnak öntudatos népeit, hanem azokat is védjük az orosz ellen, akik ma vele szövetségben vannak és amelyek férfiai közül az őszinték beismerik, hogy „egy erősen elhatalmasodott orosz birodalom egész Európára nézve veszedelmet jelentene“. Nehéz, idealista nemzetnek való szerep. Az angol a fordítottját választotta ennek. Azt, hogy a maga bőrét biztonságba helyezve, szövetségeseit és versenytársait egymás ellen harcra uszítsa, s azokat így módon legyőztetve, az ő hatalma minél épebb és minél nagyobb legyen a föld kerekén. De mi vállaljuk és viseljük ezt a másik hivatást és a vele járó áldozatot. Minden katonánk erejét, elszántságát talán az acélozza meg, hogy nemcsak magáért, a maga nemzetéért, hanem az egész világ jobb sorsáért harcol.

Ez a harc hatalmas, nagyszerű és eredményekben gazdag volt. Hadizsákmánynak és foglyoknak nagy tömege tanuskodik az eredményről és az ellenség elfogott tisztjei máris elárulják, milyen becsületet szereztek a harcmezőn katonáink maguknak.

Hogy ez az eredmény egyéb külső jelekben nem nyilatkozott meg, a minőket más hadjáratokban szoktunk meg: elfoglalt várak hosszú sorát, az előnyomulásnak mind élesebb vonalát, — az mindenki előtt érthetővé lesz, a ki ennek a háborúnak értelmét, körülményeit látó szemmel és figyelő agygyal vizsgálja. Hogy a mi haderőnk az óriási és a mi határaink felől legerősebben védett orosz terület mélyébe hódító hadjáratot vezessen: nemcsak merész, de észszerűtlen vállalkozás lenne. Ha sikerrel is biztatna egy ily kísérlet, ha meglennének az eszközeink hozzá: hol lenne ennek a hódításnak végső célja, határa? És hogy csapataink az orosz tulerővel szemben, mialatt annak éles csapásokat ad, befelé hajló ivben tömöríti mind keményebbre a maga erejét: ezt természetessé teszi az a feladat, a mely a világháboruban nekünk jutott. Ez a misszió: feltartóztatni, lekötöni és minél jobban legyőngíteni a legnagyobb ellenséget, a mi szövetségeseink a másik ellenséggel: az angolokkal egyesült franciákat megsemmisíteni. Rövidebb, vagy hosszabb idő alatt lesz készen a német hadsereg ezzel, több, vagy kevesebb ideig tudják a franciák kivédeni vagy kikerülni a döntő csapást, — ezt a két eshetőséget nyugodtan lehet kivárni a biztos tudatban, hogy a monarchia hadserege egyre szilárdabb és egyre nehezebb akadálya, föltartóztatója az orosz előnyomulásnak. Helyzetének változásai szinte az acél rugalmasságára emlékeztetnek: a reá nehezedő nyomás előtt hajlik, de meg nem török és számottevő csorba nem esik rajta: viszont ép e rugalmasságnál fogva vissza-visszapattan és ilyenkor mindig erősen megsebzti a támadót, az előre törőt.

Ezt a háborút nem virtuskodásból kerestük és ép azért nem a külső sikereket, a mappára tüzdelt zászlócskák séta-utját kell keresnünk és követnünk. Hadseregünk egyes részei, akár az orosz területre hatolnak be, akár a magunk földjén engednek részt az ellenségnek, szétváltan és összegyülekezően, ennek a föltartóztatásnak és gyöngítésnek nagy fontossága és eredményes munkáját végzik, céltudatosan, és hihetetlen energiával és oly haditettek kíséretében, a melyeket büszkeséggel üzennek haza az egyes hadtestek az otthonvalóknak. Ennek a munkának első eredménye az, hogy a francia sereg hiába fogja kétségbeesett helyzetében várni a drágán megfizetett, évtizedek óta pénzelt orosz haderőt és elpusztul, mielőtt egy kozák is a segítségére jöhetett volna. A második eredmény az lesz, hogy az orosz hadseregére is sor kerül a kellő erővel sújtó támadásban. És a mikor ettől a csapástól leszédül, teljesen mindegy lesz reá, de különösen reánk nézve, hogy bizonyos vonaltól pár kilométerrel innét, vagy túl kapta meg.

Rendkívüli közgyűlés a városnál.
Arad város törvényhatósága a háboru kitörése óta nem tartott közgyűlést. Némely fontos ügy azonban szükségessé teszi, hogy a törvényhatóság egybegyűljön és ezért *Urbán Iván báró főispán szerda délután négy órára rendkívüli közgyűlést hívott egybe, amelynek két igen nevezetes tárgya van. Egyik az az ismeretes indítvány, amelyről már az Aradi Közlöny írt, amelyet Varjassy Lajos polgármester terjeszt elő, hogy a város közönsége háláját és elismerését fejezze ki a monarchia hatalmas szövetségeseinek, II. Vilmos császárnak azzal, hogy a Béla-teret II. Vilmos császár-ternek nevezze el, a másik pedig a háboruba vonult városi tisztviselők és alkalmazottak fizetésének kérdése, amennyiben a tanácsnak az az óhaja, hogy a város közönsége bizonyos tekintetekben liberálisabban járjon el, mint ezt a minisztériumnak a fizetések rendezése tárgyában kiadott rendelete teszi és olyan felhatalmazásokat kér,*

amelyek ettől eltérők. Napirenden van azonkívül a színház megnyitásának kérdése, amennyiben ez a város közönségét is érinti, mert mint ismeretes, bizonyos anyagi terhek alól való mentesítést kér a direktor. Ezenkívül pedig a városi földek bérbeadásának jóváhagyását kéri a tanács.

Ugyvédek és a háboru.

(Az aradi ügyvédi kamara háborus akciója.)

Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Arad, szeptember 14.

A nyári szünet után ma tartotta első ülését az aradi ügyvédi kamara választmánya. Amikor szünet előtt az utolsó ügyeket elintézték, még teljes volt a béke és most az újabb találkozásnál a választmánynak azt jelentette be az elnöki székéből *Tolnai János dr., a Kamara alelnöke, hogy Pácz Béla dr., az ügyvédi kamara elnöke bizonytalan ideig akadályozva van a Kamara ügyeinek vezetésében, mert katonai szolgálatot teljesít, mint népfőkező hadnagy. Az ügyvédi kamarát így a háboru tartama alatt Tolnai János dr. alelnök vezeti.*

Az első választmányi ülésnek mindjárt sok érdeemes tárgyalni valója akadt. Első sorban foglalkozott a választmány azzal a *szomorú helyzettel, amelybe a háboru következtében az ügyvédi kar jutott.* Jelentékeny része az aradi kamara tagjainak katonai szolgálatban van most és irodája ügyeit nem láthatja el, de ezenkívül az ügyvédek, az ügyvédi foglalkozás jövedelmei teljesen elapadtak. Erre való tekintettel a választmány tagjainak egyhangor helyeslésével találkoztak, amikor Tolnai János dr. alelnök enunciaia az a határozatot, hogy az aradi ügyvédi kamara a háboru tartamára hivatalból feltüggeszti ügyvédi nyugdíj és kamarai illetékek behajtásait és eltekint azoknak a konzekvenciáknak alkalmazásától is, amelyek az illetékeikkel hátralékos tagokat sújtának. Addig, amíg a normalis rend helyre nem áll: az ügyvédek a kamara semminő illetékeik befizetését nem követeli.

A választmány ezután a kamarai segélyalap fölhasználásának kérdésével foglalkozott. Az ügyvédi kamara, mint köztestület nem marad el azok sorából, akik adományaikkal segítik a háborus intézményeket és saját pénztára

terhére kétszáz koronát szavazott meg a Vörös Kereszt Egyletnek. A további adományok elhatározását egyelőre függőben tartotta a választmány, mert tagjai sorában az a vélemény alakult ki, hogy a kamara rendelkezésére álló összegeket valószínűleg saját tagjainak, illetve azok családjainak támogatására kell fölhasználnia.

Már a mai ülésen is indítványt terjesztettek elő ilyen ügyben és a választmány egyhangorlag száz korona segélyt szavazott meg a kamarai segélyalapról egy katonáskodó ügyvéd hátramaradt családjának. A kamara választmánya egyuttal kimondta azt is, hogy indokolt esetekben a lehetőségig igénybe veszi a kamara segélyalapját ilyen célokra.

Aradiak levelei a harcterekről.

Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Arad, szeptember 14.

A déli harcterről, ahol sok derék ismert aradi fiu küzd kemény harcokban az ellenséggel, érdekes levelet írt egyik barátjának egy hadnagyi rangban szolgáló aradi hivatalnok:

— Amint látod most hamarabb írok, mert van egy kis időm. Megírtam, hogy Szilágyi kollégánk megsebesült, halántékon érte a golyó, de hála az orvosi tudománynak, a golyót kiszedték, de bajtársunk meg van mentve. Nem tudom leírni, milyen gyönyörű összetartás van közöttünk. Itt nem létezik tartalékos vagy aktív tiszt, mindnyájan egyformák vagyunk. Valamennyi egyért és egy valamennyiért ez a jelszó és így is kell lennie; szenvedünk valamennyien ebben a rettenő országban, ahol a civilizációnak legesekélyebb jele sem található s ahol a háboru a legbarbárabb módon folyik. Sajnos, részleteket nem írhatok, de majd megtudjátok valamikor az összes részleteket. Most jön csak az igazi erős időjárás, amelynek heitekig nincs vége. Nekem semmi bajom a fáradságon kívül, eddig minden ütökötben részt vettem. Szeretném leírni ezeket a csatákat, de nem szabad, majd valamikor a Hungária törzsasztalánál elmondom.

Az Aradi Közlöny szerkesztőségének érkezett aradi fiuktól ezva tábori levelezőlap.

Most a muszkák ideje van.

Írta: Biró Lajos,

a Pester Lloyd haditudósítója.

Főhadiszállás, szeptember 10.

A katona lelke: ma ez a legérdekesebb, legcsodálatosabb, legizgatóbb terület. A vezetőik zsenialitása, a fegyverek jósága is segítik eldönteni a háboru sorsát, de valójában a katona lelke az, ami mindent eldönt.

Katonák vonulnak a harctérre nagy tömegekben épen, egészségesen és visszajönnek azután kis rajokban vagy egyedül: sebesülten és b tgen. A hadbavonuló katonákat csak tömegben lehet látni; a tömeg húzza, ragadja őket előre; a lelkiürről alig lehet valamit megtudni. A háztérő, a megsebesült, a beteg, az ismét meggyógyuló katonát kell felkeresni, ha meg akarjuk ismerni a katona lelkét.

A mi magyar katonáink? Azokat ismerjük. A német katonát ismerjük, sőt állíthatjuk azt is, hogy ismerjük a román, a horvát és a cseh katonát. De a monarchiának egyéb katonái is vannak. Hogyan harcolnak ezek? Milyen lökések? Milyen nittel? Itt vannak a ruthének... ha ők is érzik, hogy a muszka az ellen-ségük, akkor a mi sok fajtól álló hadseregünk csodálatosan egységes és megingathatatlanul erős.

...Egy ruthén katona vonult el erre. Sebesült. Hazafelé tart. Bugel Mihálynak hívják. Bugel Mihály leszolgálta a három évét, akkor egy évig tartalékos volt, még nősült, gyereke született és mikor kitört a háboru, pontosan bevonult ezredéhez és ezzel a gyalogos ezreddel

az oroszok ellen vonult, — a muszkák ellen. A bal csipőjébe golyót kapott; most nehezen, meggörnyedve jár és hazafelé tart, hogy meggyógyuljon.

Bugel Mihályt feltartja egy újságíró, aki meg tudja magát értetni vele. És Bugel Mihály bizalmasan és nyíltszíven válaszol a barátságos, elővigyázatos és gyengéd kérdésekre. Hogy is volt az — így hangzik az első kérdés — a háboru elején? Milyen volt a hangulat? Hogy bírtátok el a szolgálatot? Bugel Mihály őszintén válaszol:

— Tuláságosan könnyű nem volt az uram. Ép az aratás előtt hívtak el bennünket. És a torniszterrel elszoktunk már. A torniszter lenyomta a vállunkat. De napjában kétszer húst kaptunk. Cigaretta is kaptunk. Erre felvidultunk, énekelni kezdtünk és masiroztunk vígan.

A válasz tudomásul vétetik. Bugel Mihály dolga idáig rendben volna. És a hadseregé is. De hogy állunk az ellenséggel? Láttatok csakhamar ellenséget? Feltetek tőle?

— Már az első napon — mondja Bugel Mihály — láttunk messziről kozákokat. Később közelebről is láttuk őket. Ránk lőttek. Mi visszaléttünk. De félni nem kellett tőlük. Ők nem kaptak annyit, mint mi.

— Ugy? Ők nem kaptak annyit, mint ti? Hát miért nem?

— Miért nem?

Bugel Mihály csodálkozik egy keveset ezen a kérdésen. Tudja biztosan a magyarázatát:

— Mert nekik nincsen olyan jó császáruk, mint nekünk.

— Ugy? Tehát azért? Hm. És ti mindig kaptatok eleget enni és inni?

Bugel Mihály gondolkozni kezd.

— Na, mindig... mindig épen nem... A háboruban nem megy az mindig. Mert ez nagyon szegény ország, uram. (Bugel Mihály Orosz-Langyelországról beszél.) És a muszka olyan, mint a kutya, amelyik a csonton ül: ha ő maga nem is tud enni, mégse engedi meg, hogy mások egyenek. Mindent elvettek ott a parasztoktól; mire mi odajöttünk, egy gyufaszál se lehetett már kapni. Nehékes, rossz utakon mindent utánunk kellett küldeni. Négy ló volt a kocsi elé fogva, mint az eke elé, amikor a nedves földet szántja. Hát így mindent utánunk küldtek... Persze előfordult, hogy nem kaptunk annyit, mint rendszeren. De kenyér akkor is volt és ilyen időkben kenyér is elég. Aratás időben sincs másképp, akkor is csak kenyeret eszünk.

— Jól van, Bugel Mihály, te jó katona vagy. De hogy is volt az a dolog az ellenséggel? Mikor kezdődött a harc? Milyen is volt tulajdonképpen a harc?

— Hát öt hat napig masiroztunk, — meséli Bugel Mihály — s akkor egyszerre itt volt a muszka. Kora reggel kezdtük a csatát, körülbelül abban az órában, amikor odebaza az aratáshoz fogunk. Egymás mellett fekdünk a földön és lőttünk az ellenségre. Akkor felugrottunk és szaladtunk előre. Akkor egy darabig ismét lőttünk rájuk és szaladtunk megint előre. Így folyt ez egész napon át. Csak este felé hagytuk abba. Körülbelül akkor, amikor aratásnál befejezzük a munkát. Este lett és mi lefeküdtünk aludni.

Becses lapjukban olvastuk, hogy Arad nagyszonyjai és leányai a harctérről hazakerült sebesülteket mily nagy gondnal és odaadással ápolják. Ezért mi, kik a harctéren küzdünk, most kora hajnaltól késő estig köszönetünket fejezzük ki, azon odaadásért, mellyel az aradi hölgyek és leányok harcolnak a halál szárnyán repült sebek balzsamozásával.

Kérjük a tek. Szerkesztőséget, hogy sorainkat b. lapjukban közzétenni sziveskedjenek. Kiváló tisztelettel Himler Sándor, Lupás Péter, ifj. Medveczky W. Lajos, Irsai Lipót, Vogel Péter, Vid Sámuel.

Petkovszky Lajos aradi szakaszvezető szeptember 6-án „szabadban“ kelettel ezeket írja egyik barátjának:

— Eddig nem írhattam, mert se az időm, se a posta nem engedte meg. Itt nem olyan világ van, mint Szerbiában. Alig van időnk, a posta nem igen jár, különben pedig ma megyünk másodsor arra a helyre, ahonnan a férfi csak hősiessé térhet vissza. Különben elég jól vagyok, értem azt, hogy egészség dolgában, mert másként mindenben van részem, amit egy háborútól várhat az ember. Az este szert tetünk egy csirkére és a szabadban ötsz aradi fuk megfőztük, mesés is volt. Irjál, válaszodat talán még elolvashatom.

A portómentes levelezés. Varjassy Lajos polgármester közölni teszi, hogy a kereskedelmi minisztérium rendelete értelmében a cs. és kir. közös hadseregnek, a haditengerészetnek, mindkét honvédségnek, valamint a népfelkelésnek kórházban és pedig ugy a katonai, mint az állami, vármegyei, városi kórházakban, ugyszintén a Vöröskereszt, jótékonyági egyesületek, vagy magánosok által fenntartott kórházakban ápoló sebesültek, vagy beteg katonáitól eredő és az ezekhez intézett levelek (egyenkint 100 gr. súlyig) tábori postai levelezőlapok és magánipar útján előállított levelezőlapok, ugy a belföldi, mint az Ausztriával és Bosznia-Hercegovinával való forgalomban portómentesen közöltetnek. A kórházakban lévő ily egyénektől eredő leveleken, tábori postai levelezőlapokon és magánipar útján előállított levelezőlapokon a kórház peesétjének vagy bölgyező lenyomatának és katonai ápolási ügy (Militärpflege) záradékának kell lennie.

— Ugy aludtatok? Hm! És sokan estek el közületek?

— Nam épen sokan. Talán ketten a szából.

— Ugy? De miről gondolod ezt ilyen biztosan, Bugel Mihály?

— Én azt gondolom, ez ugy megy, mint eddig a mezőn. Minden huszadik keresztet kell számolni. Ot buza osztágból egyet.

— Jól tudsz számolni, Bugel! Annyian estek hát el! És mennyi fogoly volt?

— Itt kevesebben, ott többen. Egyszer egy, máskor négy-öt. A harmadik napon talán tízezer is. Egyszer jött egy katona, akit onnan tulanról patruillebe küldtek. Egyenesen felénk tartott, és mindkét kezét a magasba emelte, mert nem akart löni, hogy mi foglyul ejtsük. Ez a katona az őrmesterének öt rubelt adott, hogy patruillebe küldje. At akart jönni hozzánk, hogy megadja magát. Az őrmesterének öt rubelt adott... de megérte: mert így ez az ember, ahelyett, hogy az orosz császárt szolgálja, a mi császárnk embere lett.

— Még ez annyit? Hát összesen hány foglyot ejtettek, Mihály?

Bugel Mihály komolyan és kissé szemre-hányóan rázza a fejét.

— Ha az ember kimegy a mezőre — mondja — ott látja a kereszteteket feküdni. De azt nem lehet tudni, mennyi buza van. Csak azt látja az ember, hogy soknak kell lenni.

— Jól van, Mihály. Megint igazad van. De hogy lehetne megtudni, mennyit tesz ki az az órákban töltött, mert vi sz a sok ember?

Mennyi orosz haderő van a harctéren.

(Megsemmisített hadtestek. — 800,000 ember a monarchia csapatai ellen.)
Az Aradi Közlöny tudóstíjójától.

Arad, szeptember 14.

Németország egyik legkiválóbb katonai vezetője, Morahé őrnagy a Berliner Tageblatt hasábjain szenzáció erejével ható ismertetést közöl az orosz haderő elhelyezéséről, arról, hogy Keletgaliciában harcoló seregünk mekkora ellenséggel áll szemben.

Mielőtt a háboru megkezdődött volna — írja az őrnagy — a sajtó és különböző röpiratok az orosz haderő nagyságát olyan megvilágításban tárgyalták, amely alkalmas volt az aggodalomra hajló kedélyeket befolyásolni. Én is megemlítettem, hogy Németország egyik legidősebb tábornoka az orosz haderőt hat és fél millió emberre teszi, de kérdés, hogy benne van-e ebben a „honvédelem“ 1,240,000 embere. Más katonai oldalról viszont rámutattak arra, hogy ha az orosz békelétszám 1,240,000 ember is, a hadilétszám a tartalék beszámításával sem lehet több különböző okoknál fogva 2,400,000 embernél. Mi is ezen a véleményen vagyunk, mert az idősebb orosz tartalékosokat nem lehet, mint nálunk, a harctéren rögtön használni. A mandzsuri háboru arra a meggyőződésre vezette az orosz hadvezetőséget, hogy az orosz tartalékoknak hosszabb előkészítésre van szükségük ahhoz, hogy a harctéren használni lehessen őket. 1905 óta azonban csak kilenc év telt el és ez nem volt elég ahhoz, hogy kiküszöbölje azokat az akadályokat, amelyek a mi népfelkelésünknel megfelelő idősebb tartalék-évfolyamoknak a harctéren való felhasználása elé torlaszoltak. Kuropatkin, az orosz-japán háboru fővezére mondja, hogy a tartalékosokat beosztva a sorkatonasághoz, azok nem olvadtak be, külön elemeket alkottak, saját szempontjaik voltak. A többiek gyávasággal vádolták őket, mire a tartalékosok nyugodtan válaszolták:

— Ti katonák vagytok, nektek harcolnotok kell, mi azonban parasztok vagyunk!

Kuropatkin szerint „a feljebbvalók általános nézete volt, hogy a tartalékosok a harcra

akadályozták a csapatokat, ahelyett, hogy segítségükre lettek volna.“

Ezéknel, de még számos más politikai okoknál fogva Oroszországnak nincs értékes második és harmadik sorbeli hadserege, mint nekünk s a háboruban számbavehető ereje: a hadilétszámra emelt 37 hadtest körülbelül 32 európai tartalékdivízió, 6 ázsiai divízió, 23 lovas és kozákdívízió s a várvédelmi csapatok, amelyek 27 helyen oszlanak meg. De, mint azt már többször kifejtettük, Oroszország még e 37 hadtest felett sem rendelkezik egy európai háboruban, már csak azért sem, mert a 37 közül csak 27 áll Európában, 8 a Kaukázusban, 2 Turkesztánban, s 5 Szibériában. Ha a pillanatnyi barátság Japánnal nem is kényszeríti a hadvezetőséget arra, hogy valamennyi szibériai hadtestét állomáshelyén hagyja, azok közül legfeljebb csak kettő nélkülözhető ott. A turkesztáni hadtesteket sem lehet elmozdítani, a kaukázusiakat pedig már csak a török határra való tekintettel, de még az ottani forradalmi mozgalmak miatt sem. Le kell mondania arról, hogy ázsiai tartalékját áthozza az Uralon, mert hónapok telnek el, míg azok mozgósíthatók s szállíthatók.

A legpesszimistább számítás szerint az európai harctér számára marad a 23 lovasdivízió és a várvédelmi csapatokon kívül 27 európai, 2 kaukázusi és 2 szibériai, összesen tehát 31 hadtest, amelyhez legjobb esetben 32 tartalékosdivízió járul. Ez együttvéve kerekén két és fél millió katona. Ebből a végösszegeből azután politikai célokra s belső nyugtalanságok elfojtására bizonyos mennyiséget le kell számítani, amely az események alakulása szerint lehet nagyon kicsi, vagy aránylag nagy.

Mennyi orosz haderő szerepelt ebből a nagy hadseregeből eddig? Keletporoszországban a mi csapataink öt hadtestet és három lovashadosztályt teljesen megverték. Ez szám szerint 212,000 ember. Hindenburg tábornok 90,000 foglyot ejtett. Három hadtestet megsemmisítettünk — mondja a hivatalos jelentés. — Ezalatt azt értjük, hogy 120,000 ember vagy elesett, vagy fogságba jutott, vagy megsebesült. Miután egyidejűleg az egész tüzérségi felszerelés megsemmisült s a maradék menekülőket teljesen szétszórta, feltehető, hogy az oroszok legfeljebb 50,000 embert vihettek vissza a Narw vonalig, de ezeket is teljesen harcoképtelen állapotban. A jövő számításaiban tehát ez az öt hadtest teljesen elesik.

Egy további orosz sereg van Keletporoszország tartomány északi részében. Ennek nagyságáról eddig nincsenek adataink. Egy orosz sereg azonban rendszerint három-öt hadosztályból és egy lovashadosztályból szokott állani. Keletporoszországban északon aligha van több, mint három orosz hadtest. Pétervárt és Finnországban még legutóbb is erős csapatok álltak, úgy, hogy feltehetjük, hogy az orosz fővárosban, Finnországban és északi Keletporoszországban összesen 10 hadtest volt, amelyből le kell számítani a tannenbergi ütközetben megsemmisített ötöt.

A Lublin és Lemberg közötti hosszú harszonalban a szövetséges osztrák-magyar hadseregnek legalább husz orosz hadtesttel van dolga. Egybenhangzó a vélemény, hogy a Dankl, Auffenberg, József Ferdinánd főherceg és a leMBERGI csapatokkal szemben álló

Mit gondolsz, ki fog győzni ebben a háboruban?

— Mi fogunk győzni — válaszolja Bugel felrázhatatlan nyugalommal.

— Miért, miért Bugel?

— Mert a mi császárnk jó ember és mert az ő császárnk nem jó ember.

— Ugy? Honnan tudod te ezt, Bugel?

— Mert az ő császárnk emberrel nem jók. Az ő tisztjei nem jó emberek. A katona nem kapja azt, ami megilleti. És ha a császárnk emberei nem jók, akkor a császárnk se lehet jó ember. De a mi császárnk jó ember. És ezért fogunk mi győzni.

— Nagyon jól van, Mihály. Isten veled. Menj haza a faludba, nézz a földeid után, amiket olyan nagyon szeretsz, amelyek benned élnek minden szavadban és színessé teszik beszédedet. Óleld meg fiatal feleségedet, óvöld meg a gyermekeid. Gyógyulj meg. De egyet mondj meg nekem: Visszamegy még egyszer a háboruba?

Bugel Mihály tiszta és mély tekintettel ránéz a kérdezőre és egyeztetően válaszol:

— Az isten akarata. Ha hívni fognak, megyek. Mennek mindnyájan. Ugy van ez, mint aratás időben. A muszkák nagyon sokan vannak. Ha az ember nem vágja a kellő időben, elromlik a gabona. Mindent a maga idejében. Most a muszkák ideje van.

Mit mondjak? Lehet itt még egyáltalán valamit mondani? Bugel Mihály tartalékos mindent megmondott. Most a muszkák ideje van.

orosz haderő 7-800,000 főnyi. Ebből a többség a Visztulától északra az osztrák-magyar balszárnyal szemben 10 hadtest áll, amely jórészt meg van verve és meg van tüzetelve. Sok ezer orosz esett fogságba úgy itt, mint a Lemberg körüli harcoknál. Egy harmadik orosz sereg a Pruth és Dnyeszter között áll az osztrák-magyar sereggel szemben, anélkül, hogy annak állását meg tudta volna ingatni. Ez az ugynevezett beszarábiai sereg legalább három hadtestből áll.

Mindent összeszámolva tehát eddig 30-33 orosz hadtest állott harcban, amelyből 240,000 ember a további küzdelmek számára elveszett, vagyis legalább hat hadtest. Hogy a lovas-hadosztályokból a keletgalíciai és poroszországi határharcoknál hány vált harcképtelenné, azt most még megközelítőleg sem lehet megállapítani, de ez a szám sem lehet csekély.

Megállapítható mindebből, hogy a Nyemen, Narew, Visztula, Styr, Gorgu melletti vonalon, s a Bug melletti Breszt-Litowsk vár megvédésére az oroszoknak csak egy, legfeljebb két hadtestből álló, hadseregük maradt s a második sor katonaság, amely kereken 30 tartalékdivízióból, tehát 15 alig valamit érő hadosztályból áll. Ez a haderő Ausztria-Magyarország és Németország számára se nem felelmetes, se nem tulnyomó, ha sikerül együttesen a Bug és a Przemysl közti főerőre megsemmisítő csapást mérni.

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

* **Kedvezményes zenetanítás.** A Szalay Aranka zeneintézetében (Szabadság tér 7., II. emelet) beiratások folyamatosan vannak délelőtt 9 órától este 7 óráig. Az ideai beirattási díjat a háboruban megsebesült két katona ápolására és ellátására fordítják, mely nemes célra iskola-helyiségük egyik termét átengedték. Szegényebb-sorsú tanulók tandíjkezdésként részestínek. — **Magánórák** házhöz járva mérsékelt díjazásért adnak. Megállapodás végett levélbeli megbívás is elegendő. 4891

* **Két anya.** (Megható társadalmi dráma az Urániában.) Két anya szomorú, megható történetét mutatja be ma a színház. Az egyik titaton elveszti gyermekét, kinek váratlan halála mély gyászba ejti őt, a másik anya minden idejét kis fia nevelésének szenteli, míg férje, kit igazán szeret, elhanyagolja őt és kedvesével éli világát. A sors véletlenül összehozza őket, amikor a grófnő leánya sirjára egy emlékművet rendel meg a szegény asszony férjéről, ki szobrász. A művész modellt keres a műhöz és választása feleségére esik, az ő szonvéd arcát, végtelen lelkifájdalmát akarja a hideg márványba vésní, hogy életre keltsse azt és megsemmisítse a műben a végnélküli, igaz fájdalmat. Am a szegény nő nem óli túl a mű befejezését, amikor most újra bebizonyosodik férje hűtlenségéről, meghal és egyedül hagyja kis fiát.

* **Uj műsor az Apollóban.** (A modern Hamupipőke.) Nagyszámú közönség nézte végre ma az Apolló új műsorát, amelyen nem is egy, hanem három nagy slógar szerepel. A publikum elragadtatással gyönyörködött a nívó, érdekes képekben, amelyek a filmpiac legbrüssőbb ujdonságai közé tartoznak. Az új műsornak minden száma külön megemlést érdemel, olyan kiváló valamennyi. A modern Hamupipőke a romantikus szerelmi drámák milő-és varázsolta élénk érzelgős szépségével s őna megrázó tragikumával. Ennek művészibb, arai hangulatu képet nem produkáltak még a pályáruk. A veszélyes menekülés című dráma, amely bevezetője a műsornak, több drámai erővel van felépítve s a mesészövevényekből a nyers élethez áll közel. A két drámai film közé ékelődik egy ragyogóan szellemes előjáték. Az anyagi anyós kép a legkomolyabb embereket is kacajra ingerli. Kedden szintén ez a nagyszerű új műsor kerül vetítésre. 3

* Az aradi zenekonzervatóriumban Szabadság-tér 21. a beiratások f. é. szeptember hó 1-én kezdődtek. Müttermüller József igazgató. 4681

* Felhívjuk a közönség figyelmét Kerpel József 100,000 kötetes kölcsönkönyvtárára.

* Európa és egyes államok háboru-térképei Kerpelnél kaphatók. 114

* „Shylock, a krakkói bankár” közkívánatra legközelebb az Urániában. 6

Szédelgő álsebesült.

(Csalás tüzerhadnagyi egyenruhában.)

Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Budapest, szeptember 14.

Az a hazafias lelkesedés és őszinte szeretet, a mely néhány héttel ezelőtt a harcra sietőket kísérte, most, amikor már az első véres csaták lefolytak s a vonatok százait hozzák a sebesülteknek, azok felé a vitéz harcosok felé fordult, akiket a kórházakban ápolnak. Katonáink legnagyobb részének sebesülése szerencsére nem súlyos s a gondos kórházi kezelés rendszerint már néhány nap múlva lehetővé teszi nekik, hogy az ágyat elhagyják s gyógyulásukat a friss levegőn való tartózkodással gyorsítsák. Különösen vasárnap vagy ünnepen lehet a főváros utcáin számtalan sebesültet látni, akik ugyan még bekötött fejjel, vagy kézzel, de már vidáman és daltájan sétálgatnak. A publikum elárasztja őket figyelmével s ha valamelyik megjelenik kávéházban, vagy vendéglőben, hát valóságos agyonnyomja őket az itthonmaradottak szeretete.

A publikum áldozatkészségét azonban az utóbbi időben már osalók is kezdik kihasználni s az „álsebesült” a főváros kávéházaiban már kezd ismert alakká lenni. A szélhámos valahogyan beszerez egy katonakabátot s ha ez megvan, elég moll-kendővel felkötni a karját s kész a hős, aki harcolt a hazáért s most „nemesszivü adományok” gyűjtésével rekompenzálja egy kicsit magát. A könnyen hívő publikum persze horogra kerül. Az álsebesült elfogyasztja a potya-ebédet és italt is, de ezt persze csak szükséges előmunkálatnak tekinti, hogy aztán elérhesse célját: adományokat gyűjthessen.

Ma délután az Országház-téren is lefolyt egy hasonló jelenet. A publikum itt sűrű sorokban állja körül az oroszoktól zsákmányolt ágyukat s szívesen halgatja, ha egy szakértő kisebb előadást tart. Az ágyuk őrzésére kirendelt tüzerök meg tesznek e tekintetben is minden lehetőt, de persze az általános kíváncsiságot még sem elégíthetik ki teljesen.

Dél felé egyszerre megjelent a téren egy magas szál férfi hadnagyi uniformisban. A bakkarja fel volt kötve, jobb kezében sétabot, nyilvánvaló volt, hogy sebesült tiszt, akit a kórházból kis sétára szabadságoltak. Egy csapatra maga felé irányította mindenki szimpátiáját s a körülálló tömeg feszült figyelemmel halgatta elbeszélését az oroszok kegyetlenkedéseiről. Valaki kérdést intézett hozzá a hadioperációink várható eredményét illetőleg, mire a „tiszt” sötét jövődőről kezdett jósolni. A közönség felháborodott, a szimpátia egy perc alatt eltűnt, sőt valaki rendőrt szaladt. A rendőr igazolásra szólította fel, de a „sebesültnél” nem voltak okmányok, s nevét sem akarta megmondani. Csödület keletkezett, öklök emelkedtek a levegőbe, mindenki kémet látott a tisztben s a rendőrnök nagy munkájába került, hogy a hadnagyot megvédve az inzultusoktól a kapitányságra vigye. Ott aztán kiderült, hogy a kötés egyáltalán nem takart sebot, a hadnagy egy facér pincér volt, aki az uniformist s az álsebesülést arra használta fel, hogy ismeretségeket kössön, aztán kisebb kölcsönöket pumpoljon.

Winkler őrnagy elesett.

(Az aradi háziezred gyásza.)

Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Arad, szeptember 14.

Szíven találta az aradiakat az északi harcok egy hősnökének tegnap jött halálhíre. Bizonyára mindenkinek elvesztése fáj, akit a mieink közül áldozatul kíván a haza védelmére. Akiről itt van szó, az aradi háziezrednek egy olyan tisztje volt, aki esztendőnkön keresztül itt töltött szolgálata, közvetlenül kedves modora révén egészen hozzánőtt ehhez a városhoz, a helyőrséghez ép úgy, mint a polgársághoz.

Azokban az ütközetekben, amelyeket a 33. gyalogezred vívott meg ugyanoly csodálatos elszántsággal, aminő valamennyi csapatunkat jellemzi, elesett Winkler Rudolf őrnagy, a háziezred második zászlóaljának parancsnoka. A sebesültek, akik ebből a zászlóaljból hazajöttek, megindító részleteket mondanak el az őrnagy hősi viselkedéséről. A zászlóalj élén állott, vezényelt, buzdított, egész addig a pillanatig, míg egy orosz gépfegyver több golyója a testébe furódott. Akkor nagy ügygyel-bajjal a lovára emelték és a legközelebbi vasutállomásra egy közeli kórházba szállították. Ott azután másnap, szeptember 9-én meghalt.

Winkler őrnagy a háziezred egyik legnépszerűbb tisztje volt. Százados korában több esztendőn keresztül az önkéntes iskola parancsnoka volt és e révén a város intelligenciájának nagy rétegét fűzték hozzá a rokonszerző erős kapcsolai. Jól ismerte az aradi Hungária kávéház közönsége, amelynek majd minden délután vendége volt feleségének és apósának, az öreg Gábor nyugalmazott huszárezredesnek társaságában. Jókendő, ötleletes katona volt, a kinek ötleteiről sokat beszéltek úgy a katonák, mint a civilek között.

Családját rajongóan szerette. A sorsnak adománya volt, hogy amikor már elindult a harctérre, néhány hét előtt újra láthatta és ölelhetette családját. Az ő zászlóalja is Aradon keresztül ment át, amikor a csapatokat a délről északra vezényelték. A meghatott jelenetek között, amelyeknek akkor a pályaudvar színpadja volt, sokan voltak szemtanúi, amint az őrnagy egyik karján az egyik, másikon a másik lányát emelte és csókolgatta őket, mikor már az induláshoz adta ki a parancsot. Nagyön megindította az a fogadtatás, a figyelemmességeknek az a bősége, amellyel az átvonuló fiukat elárasztották.

— Kár az enivalóval, meg az ajándékokkal olyan pazarlóan bánni, — mondotta egy ismerősének. — Később lesz a nagy szükség, akkorra kellene eltenni.

Aztán bucsuzott és istenhozádot intott az éljonzó aradiaknak, a lelkes közönségnek — örökre.

Családját ezt a gyászjelentést adta ki az őrnagy hősi haláláról:

Winkler Mathilda született Gábor, a saját és gyermekei Mathild és Irmaud nevében mély fájdalommal tudatja forrón szeretett férjének és a feledhetetlen atyának

Winkler József,

a császári és királyi 33. gyalogezred II-ik zászlóalja parancsnokának halálát, aki 43-ik életében, boldog házasságának 20. ik évében, szeptember 8-án súlyosan megsebesítettett a csatamezőn és szeptember 9-én sebeibe belehalt.

Tisztelet emlékének!

Százötven huszár négy ezred orosz lovas ellen.

(Egy aradi honvédhuszár főhadnagy Gebauer százados hőstetteiről. — Wannowszky orosz tábornok kísérője.)

Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Arad, szeptember 14.

Mitológia készül a szemünk láttára. Hős-kort élünk, amelynek szereplői borostyánnal homlokukon járnak köztünk. Azonban az istenek között is van ranglétra. Vannak fő és fél istenek. Egyiknek többet jutott a sors a bábórból, egész erdőt, míg a másik kénytelen egy szerényággal megelégedni. Amióta gigászi küzdelmünk megindult a szívet-lelket gyönyörköd-tető hőstettek kifogyhatatlan sorozatában dúskálunk, de egyértelműen elismerjük, hogy az egész háboru folyamán Gebauer százados és kis csapata hajtotta végre egyiké a legnagyobb haditetteket. Az Aradi Közlöny most abban a helyzetben van, hogy a dicsőséges cselekedetnek egyik aktív részesevel folytatott beszélgetés alapján számolhat be a legrészletesebben erről a haditörténelemben páriát ritkító cseményről. Egy aradi népszerű és előkelő családból származó honvédhuszár főhadnagy, aki most Aradon üdül és pihenni ki a rettenetes küzdelmekben és csatákban kapott sebek fájdalmait és a ki résztvevett a Gebauer kapitány vezetésével lefolyt hősi küzdelemben, a következő érdekes leírását adta az isteneknek való eseményeknek:

— Én az osztrák orosz határon vívott egyik csatában, ahol a századom egy orosz üteggel nézett farkasszemet és megsemmisítette azt, a jobb lábamon megsebesültem. Szapnel ért és miután négykézláb sikerült bemásznom egy falu legszélsebb házába egy buza asztagokkal teli pajtában húzódtam meg. Délután négy órától másnap esti szürkületig húzódtam itt meg, majdnem mozdulatlanul fekvé, mert ugyanebbe a pajtába ki-bejártak kisebb kozák csapatok. Öt-hat orosz lovas állandóan ott töltött mellett, de szerencsére nem vettek észre. Estefelé sikerült ugyanosan észrevétlenül elhagyni rejtekhelyemet és a falu papjának segítségével kocsira szert tennem, amelyen előbb egy galíciai faluban lévő kötöző helyünkre, majd pedig onnan egyik közel fekvő kórházba jutnom.

— Erről a helyről már hallottak sokat és dicsőt, de ami ott lejátszódott, azt igazán nagy irónak kellett volna látnia, hogy méltóan megörökíthesse. Gebauer százados neve amíg beosulatos ember él a földön, el nem homályosulhat, mert amit az ő vezetése alatt egy maroknyi ember ott végzett az mindent, amit eddig költők és írók kigondoltak, felülmul.

— En több bajtársammal mint sebesült fekvődtem egy óriási épületben, amely négy emeletes magasságú. Ennek az épületnek az udvarán volt egybegyűjtve egy óriási csapattestünknek a trénei, amely megszámlálhatatlan kocsiból állott. Ennek őrzetére körülbelül százhusz ember volt kirendelve. A trén több napig volt itt veszteglendő, mert a rendeltetését csak később volt megkezdendő. A galíciai ruszofil lakosság árulása következtében az oroszok megtudták, hogy milyen érték van felhalmozva és természetesen, hogy ennek a trénnek elpusztítása, vagy ha lehet, megszerzése sürgős feladatukká vált. A mi nagy lovas csapataink az orosz határt már átlépték, hogy az orosz haderőről híreket szerezzenek és bent portyáztak orosz területen egyre nyugtalanítva az előre törő orosz lovasságot. Emellett feladatnak végzése után voltak visszatérendőik ismét

Galiciába és ha ez megtörtént vették volna magukhoz az említett trént.

— Augusztus 15-én reggel öt óra felé arra ébredtem kórágymon, hogy nem messze a kórháztól géppuskák szólnak. A hangjukról megismertem, hogy oroszok lehetnek. Sokkal vékonyabban szólnak, mint a mieink. Kitekintek az ablakon és látom, hogy tőlük nem messze egy kisebb lovascsapat vonul, de elkerülni látszik azt az épületet, ahol mi fekvődünk. Tisztában voltam a helyzettel. Átértettem azonnal, hogy ez egy kisebb csoport, amelynek önálló feladata van, még pedig az, hogy a vasuti állomásra igyekezzenek és azt robbanás fel, rongálja meg és az összeköttetést, a távirót, telefont szakítsa el. Ennek a háta mögött nagyobb csapatoknak is kellett lenniök. Rögtön felkeltettem még alvó tisztársaimat, időközben már parancsnokunk Gebauer százados is bejött hozzánk és kiadta a parancsot, hogy utolsó lehellelég védjük a helyet, amelyen vagyunk. Még tett minden intézkedést. A legsúlyosabb betegeket kivéve, akik szobáikban maradhattak, valamennyiünknek kijelölte a helyét ablakoknál, ahol bőséges municióval és puskával foglaltunk helyet. Tisztek, legénység vegyesen a leghősiesebb elszántsággal készülünk az eljövendőre és elhatároztuk, hogy csak holttestünket kaphatja meg az orosz.

— Alig foglaltuk el helyeinket az épület tetején, mikor a község körül fekvő erdőből óriási tömegekben törtek elő orosz lovas csapatok, amelyek gépfegyverekkel voltak felszerelve. Feljölődve jöttek felénk és láttuk, hogy az épületet megfogják támadni. Mikor elég közel jöttek hozzánk, mi rettentő tüzzel fogadtuk őket. Nagyszerűen löttünk és láttuk, hogy lövegünk milyen pusztítást vittek végbe. Vajóságos sortűzöt kaptak az oroszok, akik viszonzták a tüzelést és a földszinten lévő szobákban elhelyezett sebesültjeink közül néhány az alkalommal új sebesülést kapott. Egy egész lovas hadosztály, négy orosz ezred ellen vették fel a harcot. Gebauer kapitány ott járt-költ köztünk, buzdított, serkentett maga is tüzelt, kétszer megsebesült, bekötötték és tovább vezette a legrettentőbb küzdelmet, amelyet valaha egy kisdud csapat százszoros túlerővel szemben vívott. Katonáink közül mindegyik, mint egy oroszian úgy harcolt. Egy percre sem csüggedt senki, sőt a legjobb kedvvel, néha még tréfálkozva és gyilkoló biztonsággal terítette le az oroszokat, akik rettentő tömegekben nyomultak újra és újra a rajvonalakba. Egész közel jöttek az épülethez, úgy, hogy mi majdnem merőlegesen löttünk rájuk és a fejüket találtuk. Délután két óráig tartott ez a kétségbeejtő harc és ekkor azt vettük észre, hogy az oroszok tüze kezd gyengülni, belátták, hogy óriási tömegük dacára sem bírnak velünk és elhatározták a visszavonulást.

— Nemsokára egy kis csoport jelent meg az épület közelében, Oroszok voltak, az egyiknek kezében fehér zászló. Beeresztették, bekötötték a szemét és Gebauer százados elé vezették:

— Orosz katona-orvos vagyok, — mondotta — és azt kérem, hogy engedjék meg hogy parancsnokunkat, Wannowszky tábornokot, aki súlyosan megsebesült, behozhassuk ide a kórházba.

A kérelemnek parancsnokunk eleget tett és rövid idő múlva egy autón megjelent a dalaás, alig negyven éves tábornok, az általunk elpusztított lovas hadosztály parancsnoka, akit a mi golyóink súlyosan megsebesítettek. A legnagyobb előzékenységgel fogadtuk. Mi tisztetek a kapunál tiszteletteljesen üdvözöltük. Azonnal egy igen jó ágyba fektették, levették. Rendkívül súlyos hassebe volt a tábornoknak, akin látszott, hogy nagyon szenved. Folytonosan vizet kért. Minden ingóságát, a nyakán volt Szent György érdemcsillago, amelyet a japáni hadjáratban szerzett, tárcáját, írásait meghagytunk nála. Az orvosok bekötötték, azonban megállapították, hogy sürgős operációra van szükség és ezért Gebauer százados elhatározta, hogy beszállíttatja a tábornokot Lembergbe. Engem bizott meg azzal, hogy a tábornokot autón Lembergbe vigyem. Két gépkocsit kaptam, egyiket a beteg tábornokot helyeztük el egy nyugágyon, erre ültem én és két kísérő ápoló, a másikon pedig fegyveres katonáim foglaltak helyet. Lépésben haladtunk csak ezen a nekem felejtethetlen uton, amelyen az orosz hadsereg egyik legkiválóbb katonáját szállítottam. Büszkévé tettek a nap folyamán lepergett események és úgy éreztem magam, mintha nászutra mentem volna. Az uton semmi incidens nem történt. Késő este lett, mire Lembergbe értem, ahol átadtam a beteget, én pedig illetékes helyen jelentést tettem. Magam is beteg voltam és a kiállott izgalmak annyira meggyengítettek, hogy mikor a parancsnok szobájába léptem, elájultam. Magamhoz térítettek és én néhány perc múlva el tudtam mondani a háboru egyik legnagyobb-szerű epizódjának a részleteit. Dolgom végzetével én is a kórházba mentem, ahol azonnal ápolásba vettek.

— Másnap hallottam, hogy az általunk szörnyű módon elpusztított orosz lovas divízió maradéka ki akart szökni az országba, de a mi lovas csapataink visszakergették és ugyancsak a többször említett épület közelében egy tiroli császár vadász osztály pusztította el őket véglegesen. Nyolevan ember menekült meg élve a négy büszke gárdaezredből, ezek is mint hadifoglyok a mi kezünkbe kerültek.

TANÜGY.

(—) Iskolai értesítés. Az aradi m. kir. állami felsőbb leányiskolában az 1914—15 ik iskolai év ünnepélyes megnyitása szeptember 17-én (csütörtökön) lesz. E célból tartoznak a beirt román. kath. növendékek délelőtt félnyole órakor a román. kath. autonóm kör (Széchenyi-utca) helyiségeiben megjelenni, honnét háromnegyed nyole óra előtt a Minoriták templomába mennek. A beirt izraelita vallású tanulókat délelőtt háromnegyednyole órakor egyenesen az izraelita templomban gyűlekeznek. A többi vallású beirt növendékek pedig délelőtt félkilenc órakor a román. kath. autonóm kör helyiségeiben jelenjenek meg, hogy az iskolai év megnyitásán résztvehessenek. A többi iskolai ügyekről ugyanott az összes tanulók kapnak felvilágosítást. A rendes előadás szeptember 19-én (szombaton) délelőtt 8 órakor vesszi kezdetét. Guta József igazgató.

(—) Athelyezett óvónő. A vallás- és közoktatásügyi miniszter özv. Szikszayné Török Gizella ujszentannaí állami óvónőt saját kérésére az arad-gáji állami óvodához jelen minőségben áthelyezte.

A tábornok sebesült fia.

(Egy aradi katonatiszt levele.)

Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Arad, szeptember 14.

Mintha valamely klasszikus regényrészletet olvasnánk, olyan a hangja és az iránya annak a levélnek, amelyet tegnapelőtt küldött Aradra egy honvédfőhadnagy. Az általánosan ismert katonatiszt fia egy tábornoknak és sógora Dörner Emil aradi gyárosnak. A nagyműveltségű fiatal főhadnagyt az északi harcra szólította a haza védelmére kiadott szent parancs. A honvédtiszt megsebesülve került a miskolci kórházba és miután a combján ejtett kardokozta seb gyógyulóban van, már újra is szabad. A tábornok fia hosszú levélben számolt be a harcra fenséges eseményeiről és amit érzett, amit látott, a színek olyan pazar sokaságával befuttatva festi meg, hogy a levele nem egyszerű harctéri beszámoló, hanem egy kivételes írótehetségnek lelkeket lebilincselő megnyilvánulása.

A hosszú levélben a főhadnagy sokat ír aradi ismerősökről is, azután pedig leírja megsebesülésének és a harctéren való szereplésének izgalmas történetét. Hajnalban kezdődött meg az ütközet, amely kimondhatatlanul heves volt. A honvédek, mintha földöntúli lények lettek volna a mintha a fáradságot, a vérző sebet, a kínos verejtéket mind... mind elfeledtette volna ez az egyetlen szó: előre. Szuronyok ezrei csillogtak a napfényben, a dél is elmult, de az étel, az éhség senkinek se jutott eszébe. Azután jött a feledhetetlen, a végtelen nagy pillanat: a szuronyroham. Az oroszok mindig meghátrálnak a magyar katona szuronyrohama elől, de most ötször annyian voltak, mint mi és nem futamodtak meg, hanem fölállottak a földön helyekről és dühös libegéssel rontottak a honvédek felé. Az összeesapás irtózatossá volt... A magyar fiúk mind egy-egy Kiszai Pál voltak és szinte a fogaikkal is szakgatták az ellenséget. Szurony szurony ellen küzdött. Az aradi főhadnagy egy orosz kapitánnyal került szembe. A sárga uniformis orosz tiszt kardjával a főhadnagynak combjába szurt, úgy, hogy a kard a hasüregbe is hatolt. A honvédtiszt revolverével halálra sebezte ellenfelét. A következő percekben mind a ketten a földön hevertek. A harc tovább dult, de a szurony eltolódott és a sebesültek ott hevertek egymás mellett. Lassankint beakonyodott, elesésesült a harcra, csak a távoli ágyubömbölés jelezte, hogy a világok harca nem ért még véget. Estefelé megjöttek az orosz szanitécek, a kik az orosz sebesülteket összeszedték, de még saját halottjaikat is otthagyták pihenni a hűvös éjszakában. Az aradi főhadnagyról jól látták, hogy él, de nem vitték magukkal. Gondolták: van elég sebesültje az orosz hadseregnek, még azokat so tudják rendszeresen ellátni. A fiatal honvédtisztot jól összeforgatták, a sebeit kikutatták, amik azokban voltak, elszedték. Fegyverét, pénzét, — szóval minden legapróbb értékét magukhoz vették és otthagyták. Az éjszaka ráborult a csatára és a tábornok fia ott feküdt ama kapitány mellett, akit ő küldött a másvilágra. Elalélt és várta a vég közeledését...

... Nem tudja, hogy meddig maradt eszméletlenül állapotban és mikor kezdődött önkívületé. Szürkületi kezdett az ég és egyszerre öröm futott át a haldokló lelkén: a nevét hallotta kiáltani:

— Főhadnagy ur, főhadnagy ur!

A szolgálja hangjára ismert benne. A jó, a derék, a hü fiu hajnalban eljött és felkutatta

főhadnagyt az elhagyott haremzőn. Utolsó erejét összeszedve válaszolt és a szolgálja így találta rá a fiatal tisztre és így menekült meg a haláltól, az elvérzéstől.

A német flotta haditervének sikere.

(Akkor lesz tengeri csata, ha Németország akarja. — Az akna háború és a blokádháború.)

Távíráti tudósítás.

Berlin, szeptember 14.

Keleten és nyugaton hetek óta reszket a föld az ágyuk dörgésétől, az ostromló mozsarak bömbölésétől és Európa népei lelküket visszafafojtva, megfeszült idegekkel nézik a titáni küzdelmet, a millióknak ezt a rettenetes harcát, aminőt még nem ért meg a föld. Amilyen fegyverzörejű és csatazajtól hangos Európa szárazföldje, annyira csöndesek a tengerek, ahonnan ütközetek híre alig-alig érkezik. Egy magasállású és előkelő tengerészeti szakértő most a Neue Freie Presse legutóbbi számában magyarázatát adja ennek az aránylagos csendnek és a következőkben fejtegeti ellenségeink tengeri hadviselésének eddigi taktikáját.

Anglia és Franciaország egyesült flottája olyan számbeli túlsúlyban van, hogy a földközi tengeren a mi flottánkat ép úgy, mint a szövetséges németbirodalomét az északi tenger vizén arra kényszerítette, hogy defenzívát folytasson és ebben a defenzívában hazai kikötők és parti erődök bázisára támaszkodjék. Az ellenségnek ezzel a haremóddal szemben a szó legtágabb értelmében vett blokádháborút kell folytatnia. Ez a blokádháború kifejezésre is jutott az északi tengeren operáló ellenséges flotta eddigi stratégiai működésében. Offenzív harcokba idáig az ellenség részéről torpedónaszádok és kis cirkálók bocsátkoztak, amelyek lehetőleg közelükben tartózkodó nagyobb cirkáló flotillájától védve támadtak a német hajók ellen. Maguk a nagy csatahajók az ilyen kalandozások színhelyétől távolabb, száz tengeri mérföldnyire az angol és francia kikötők védelmi bázisához közel maradnak.

A hadviselésnek ez a módja azonban nem engedi kifejezésre juttatni az ellenséges tengeri haderő nagy számbeli és erőbeli túlsúlyát. A tengeri kereskedelmi forgalom biztosítása érdekében az óriási flottaerő kénytelen megoszlan és ezek a cirkáló hadjáratot folytató hajók, valamint a defenzív német flottát nyugtalanító kisebb egységek erejüket lassanként szétforgácsolják. A defenzívát folytató flottának az a feladata, hogy az ellenség erőinek folytonos gyengítésével végül is abba a helyzetbe kerüljön, hogy a megosztott ellenségre megsemmisítő csapást mérhessen hajóhada zömével. Az északi tengeren ez az időpont még nem következett el a német flotta vezetőinek nézete szerint és azért idáig csak kisebb csatározások voltak: torpedóhajók, cirkálók között.

A flottáért lelkesedő, minden bizalmukat abba vető angolokat különben is csalódás érte. A háború előtt kedvenc jelszavuk volt az Északi tenger elzárása. Arra gondoltak, hogy a La Manche csatorna és a Skócia-Norvégia közötti tengerszakasz blokádszerű elzárásával olyan gazdasági nyomást gyakorolnak Németországra, hogy a németek kénytelenek lesznek tulkorán, kétségbeesetten előreküldeni csatahajóikat a túlnyomó ellenség ellen, a megsemmisítés, vagy a blokádháború keresztültörése alternatívája elé.

Most már megállapíthatjuk, hogy ez az utópiata remény nem valósult meg: a német flotta eddig egy pillanatra sem tért el haditervétől és nem megy bele kikényszerített harcra.

Ellenkezőleg: Anglia kezd belokálnyszerűlni eddigi terveitől eltérő tengeri hadviselésbe. Az angolok és a franciák a háború kezdetén abban a hitben voltak, hogy őket a tengeren semmiképp sem fenyegeti veszedelem. Ez természetesnek látszott. Angliának és Franciaországnak — Oroszországot nem említve — ezernél több mindenféle hadihajója van, míg Németország és a mi monarchiánk együttesen alig négyszáz kisebb-nagyobb hadihajóval rendelkezik. Ez a számbeli fölényesség oly bizalommal töltötte el Angolország kormányát és kereskedelmi világát, hogy a kereskedelmi hajók biztosításának a díját jóformán fel sem emelték. Az állami biztosító hivatal négy százalékos alapon vállalt garanciát a hajókért, az angol Lloyd pedig két és három percents alapon is kötött üzleteket.

Élnek most már vége. Kiderült ugyanis, hogy noha a német flotta zöme a Balti-tengeren van, valamint a helgoland nagyszerű erődítések biztos védelme alatt — ennek ellenére is az angol kereskedelmi hajózást az Atlanti-óceánon is a legnagyobb veszedelem fenyegeti. Ez az angolok számára érthetetlen, majdnem boszorkányos dolog. Hiszen ők kitűnően tudják, hogy az Atlanti tenger európai vízen mindössze öt német cirkáló tartózkodik, tehát nem is Dreadnought-szerű nagy csatahajó. Ezt az öt kisebb német hajót huszonhárom nagy egységből és rengeteg kisebb hajóból álló angol flotta üldözi, anélkül, hogy csak a közelébe is tudna jutni a német hajóknak, amelyek az akna ezreit rakják le az angol hajók gyilkos veszedelemére.

— Hogyan lehet ez? Igen egyszerű: A német haditengerészet vezetőisége kezdettől fogva tisztában volt azzal, hogy Németországnak a tengeren először, legalább is egy ideig garilla harcot kell viselnie a monstruózus angol flotta ellen annak meggyöngyítésére. A német hadihajók nagyobb része egyenesen erre a célra épült. Két fő jellemvonásuk: óriási gyorsaság és csekélyebb merülés, vagyis a német hajók nem oly mélyjáratauk, mint az angoloké. Éppen ezért épített Németország aránylag kevesebb Dreadnoughtot is.

Mit most mi ennek a haszna? Óriási, megbecsülhetetlen. A németek telorakhatják a tengereket aknákkal tizezreivel, anélkül, hogy ezek az aknákat saját hajóikat veszedelemmel fenyegetnék. A gyorsjárású, könnyű, kisebb merülésű német cirkálók baj nélkül suhannak el ott, ahol a mélyjárású angol csatahajók mulhatatlanul érintkezésbe jutnak az aknákkal és mint ócska fa bárkák a levegőbe repülnek. Most már tudják ezt az angolok is és innen ered nem titkolható kétségbeesésük.

Az angolok nem intézhetnek támadást a német hadihajók ellen, mert amíg bejutnának a Balti-tengerre, vagy a német parti erődítések tűzvonalába: talán az egész angol-flotta megsemmisülne. Éppen ezért az angolok kénytelenek várni.

Akkor lesz nagy tengeri csata, amikor a németek akarják. Kétségtelen, hogy fogják is akarni. De csak akkor, amidőn a rengeteg akna már elvégezte feladatát: amikor már elpusztult az angol-flotta nagy egységeinek, a csatahajóknak egy jelentős része és amikor a német-flotta nem kénytelen szembeszállni egy sokszorosán nagyobb, tehát minden győngesége mellett is félelmetes ellenféllel.

Az ARADI KÖZLÖNY telefonszámai:

Szerkesztőség (éjjel-nappali)	— 357
Szerkesztőség (csak éjjel használható mellékállomás)	— — — — — 151
Kiadóhivatal és hirdetés osztály	— — — — — 151
Nyomda	— — — — — 151

Északi seregeink egyesülése.

— Dankl és Auffenberg hadseregei a főcsapathoz csatlakoztak. — Kedvező pozíciókból készülés az újabb offenzívára. —

— Hivatalos távirati tudósítás.

Budapest—Berlin, szeptember 14.

Öt napi küzdelem után előtűnt a lemergi ütközet eredménye. Ha az eredményt helyesen akarjuk értékelni, mindenekelőtt a célt kell szemünk előtt tartani, amely Oroszország elleni seregünknek a világháborúban jutott.

Ez a cél: az orosz haderőt észak-keleten lekötni, megakadályozni betörését Németországba s tekintet nélkül hallatlan számbeli fölényére addig foglalkoztatni, amíg a nyugati harctéren a német seregek teljesen bevégeik feladatukat s mellénk állhatnak az orosz elleni küzdelemben.

Ez a mérték, amellyel a lemergi öt napos ütközetet mérni kell. S ezzel a mértékel mérve az eredmény a legnagyobb mértékben kielégítő.

Lembergől délre offenzívánk fényes eredménnyel járt. Erősen visszazorította az ellenséget, seregünk tízezer oroszot fogott el s ötven ágyut zsákmányolt. Az ellenség azonban északi szárnyunkra Rávaruska mellett borzalmas túlerővel vetette magát s fenyegetett a veszély, hogy a Dankl hadsereg s északi szárnyunk közé ékelje magát. Ezt természetesen meg kellett akadályozni. S hála hadvezetőségünk körültekintésének s csapataink hősiességének ezt meg is akadályoztuk.

Összes haderőnk most egy sokkal kedvezőbb terepen van összegyűjtve s kész a további operációra.

Nyomatékosan ki kell emelnünk, hogy az ellenség legfőbb célja a Dankl s a tőle délre álló seregek közti összeköttetés megszakítása volt. E cél érdekében vetette kolosszális túlerőjét jobbszárnyunkra. S e cél érdekében fejtette ki az ellenséges túlerő hallatlan erőfeszítéseit. Mindemellett sikerült derék csapatainknak az orosz haderő e tervét teljesen megghiúsítani. A Dankl-hadsereg most is, mint azelőtt biztos összeköttetésben van déli főerőnkkel s az már csatlakozott is ahhoz.

Hiábavaló volt tehát az ellenség véres áldozata. Hadseregünk a nyugaton fekvő s a természet által is a hathatós védelem minden eszközével ellátott terepre vonul az ötnapos csata után a legnagyobb rendben s a legszorosabb egységben. Nincs szüksége kiméleti időre sem, hogy magát retablirozza. Harorakész maradt s minden erejét a jövőben is ott fogja érvényesíteni, ahol az előre meghatározott cél érdekében szükséges.

Az Oroszországgal folytatott harc későbbi sorsára nagyon jelentős az a híradás, amely a Hindenburg hadsereg keletporoszországi ismételt s ezuttal véglegesen döntő győzelméről szól. Mig az utolsóelőtti jelentés még a német földön folytatott küzdelemről szól, addig Stein főhadiszállásmester mai távirata már arról értesít bennünket, hogy a Hindenburg sereg orosz földön nyomul előre. Hindenburg táborok, aki eddig azzal volt elfoglalva, hogy Keletporoszországot megtisztítsa, tegnapelőtt már átépte az orosz határt s most már a cári birodalom területén üldözi a vad futásban menekülő ellenfelet.

Ezzel leoldódott egy bilincs, amely a mi mozgási szabadságunkat is akadályozta az

orosz sereggel szemben. Ez egy oly körülmény, amely époly messzeható jelentőségű Oroszország elleni küzdelemünkönél, mint ahogy eddig

Dankl és Auffenberg egyesülése a főcsapattal.

Budapest. (Cenzurálva.)

A főhadiszállásról jelenti a Pester Lloyd haditudósítója.

Az új helyzet előnye az, hogy összekötő vonalainkat biztosítja.

A döntő győzelem, mely már majdnem a kezünkben volt, az utolsó pillanatban elmaradt, mert Rávaruskától északra kolosszális ellenséges tömegek jelentek meg. A legutolsó pillanatig offenzívában voltunk és ha nem is sikerült a megkezdett hadműveleteket végrehajtani, az új mozdulatok a mi akaratunkból és úgy bonyolítottak le, mint ahogy azt kívánatosnak tartottuk.

A mi védelmi vonalunkon rövid időn belül, teljes erejében együtt lesz egész haderőnk és a tulajdonképeni döntés csak ezután következik.

Csapatunk, amelyek csak a parancs megisméltése után hagyták abba a csatározást, eddig legalább ötvenezer foglyot fogtak el, most is azt a félelmetes erőt képviselik, mint eddig.

Seregeink szabad elhatározásából és saját tervvel szerint a jövő harcokra rendezkedik be.

Budapest. (Hivatalos.)

Bécs, szeptember 14. A Zeits haditudósítója jelenti, hogy csapataink elvonulása új állásokba a legnagyobb rendben és az erősen kimerült ellenség által való megzavarás nélkül folyt le. A csapatok a győzelmi tudatával vonultak el, 80 ágyut és több mint 10,000 foglyot vittek magukkal. Az új állásokat stratégiai okokból választották és már el is foglalták. A csapatok szelleme a rossz időjárás dacára kitűnő.

Dankl és Auffenberg hadseregei egyesültek a főhadssereggel. (A miniszterelnökség sajtóosztálya.)

Budapest: (Táviroda. Cenzurálva.) Az északi harctéren a hadi tudósítók mai jelentése szerint a helyzet változatlan. Csapataink retablirozása rendben folyik, egészen úgy, ahogy illetékes helyen tervbe vették és elhatározták.

Budapest: (Táviroda. Cenzurálva.) A haditudósítók jelentik, hogy helyzetünk ma jobb, mint volt előbb, mert kisebb és jobb terepet foglaltunk el. Az orosz áttörési kísérlet nem fenyeget már olyan mérvben, mint azelőtt. Ezen állásban feladatunkat, a defenzívát, orosz túlerővel szemben kitűnően megoldhatjuk. Ez addig tart, míg a német csapatokkal egyesíthetünk, avagy míg Franciaországban nagyobb erőt nélkülözhet a német hadvezetőség.

Pihennek a seregek.

Budapest, (cenzurálva.) A főhadiszállásról jelentik:

Offenzívánk feladásának oka a helyzet, amelyben lemergi seregünk északi szárnya került. A döntés holtpontra jutott. Újból defenzív harc kezdődik, amelynek vége beláthatatlan. Bizonyosnak látszik, hogy következnek események, amelyek kedvező döntést szívetelhetik. Ezidőszent mindennél fontosabb, hogy hős csapataink, amelyek bámulatra méltó elszántsággal, önfeláldozással és fáradhatatlansággal heteken keresztül küzdöttek, nagy veszteségeik dacára is, kipihenésük fáradságaikat és pótolhassák veszteségeiket. Az ellenséget a harcok szintén na-

bénító hatást gyakorolt operációinkra az a tény, hogy az orosz haderő legzáróbb jobbszárnya eddig Keletporoszország területén állt.

Azon kedvező terepen, ahol csapataink a lemergi ütközet után sűrű s rendezett állásban gyülekeztek, minden orosz offenzívával szembe szállhatunk s addig tarthatják fel az ellenséget, míg az tény, hogy Hindenburg most már orosz területeken harcol, a tények jövő alakulásában elmaradhatatlan hatását éreztetni nem fogja.

gron megviselték. Katonáinknak minden társulatnyi földart súlyos erőfeszítéseket kellett tenniük. Ez magyarázza a harc hosszú tartamát.

Eismerés hősiességüknek.

Berlin. A Lokal Anzeiger a lemergi csata kapcsán a következőket írja:

Lehetetlen vitéz szövetségességüknek a nagy túlerővel szemben vívott, három hétig tartó csatájáról írniuk anélkül, hogy kifejezzék az adjunkt eszaki magyarságuknak az osztrák-magyar csapatok kitartása és félelmet nem ismerő hősiességét. Ha egy hadseregek sikerül a legkedvezőbb körülmények között három hétig harcolni és kifáradva, de mégis harcra készen, túlerőt támadva komolyan helyt állnak, akkor, ha eldöntetlenül végződik is a küzdelem, a morális győzelem az övék. Meg van győződve, hogy a legközelebbi jövőben győzelmet irhatnak büszke zászlóikra, még ha az egész világ oroszokkal utána is. (M. T. I.)

Budapest: (Hivatalos): Berlii Vossische Zeitung seregeink hadállásáról a következőket írja: Az osztrák magyar hadsereg az új hadállásban mint félelmetes ellenfél késsen áll. Az osztrák-magyar csapatok az eddigi harcokban rendkívüli készséggel küzdöttek olyan tulajdalmmal szemben, amint az oroszok sorompóba állítottak. Az osztrák-magyar hadvezetőség módot és eszközt fog találni, hogy a számbeli különbséget pótolja. Ha ez a legrövidebb időben megtörténik, akkor az osztrák magyar hadsereg újabb offenzívába megy át, és nem kételkedhetünk benne, hogy sikeres lesz.

Teljesen megingathatlanul bírnak hősiességük fényében. (Miniszterelnökségi sajtóiroda.)

Szétszórva menekül az orosz sereg.

Berlin: (Hivatalos.) Keletporoszországban a helyzet nagyon jó. Az orosz sereg egészen szétszórva menekül és eddig legálább 150 ágyút és 20-30.000 meg nem sebesült hadifoglyot veszített. (Stein tábornok főhadiszállásmester.)

Orosz beismerés a német győzelmekről.

Pétervár. (Táviroda. Cenzurálva.) Az orosz generálisszimusz jelenti: Miután egész figyelmet a galíciai harcra fordították,

kellett irányítani, akadályozva voltunk megfelelő csoportokkal Keletporoszországban feltartóztatni a németek előnyomulását. Rennenkampff tábornok hadserege a Gerdanen-Labián vonalon elhelyezkedett szeptember 7-én a németek offenzívát kezdték. Szeptember 10-én Rennenkampff látta, hogy németek átharcolták orosz sereg balszárnyát, szükségesnek látta visszavonulni. Következő napon aktív műveletekhez fogtunk, de jelentékeny súlyú német haderőt konstatáltunk. Ezen a harcvonalon az ütközet folyik.

Német seregek szorongatják Páris.

(Visszavert három belga hadosztály. — Páris kétségbeesése.)

— Hivatalos távirati tudósítás. —

Berlin-Róma, szeptember 14.

Hatalmas csata Páris körül.

Budapest (cenzurálva.) A Magyar Távirati Irodának jelentik Berlinből: A nagy vezérkar közli: A nyugati hadszíntéren a hadműveletek, melyekről részleteket nyilvánosságra hozni még nem lehet, új csatát eredményeztek, amely kedvezően alakult. Az ellenség által az eszközök válogatása nélkül terjesztett a ráuk kedvezőtlen hírek valótlanok. Belgiumban ma Antwerpenből három hadosztály kirohanást kísérelt meg, melyet azonban visszavetettünk. Stein, főhadiszállásmester.

Berlin. (Cenzurálva.) A félhivatalos Norddeutsche Allgemeine Zeitung a francia hadszíntéren történő eseményekről a következőket írja: Az új nagy csata mintegy 125 kilométer fronton folyik. Legnyugatibb pontja Nanteuil (Meauxtól északra, a már előzőleg szerepelt Sanlis közelében), ahol a német szárny megkezdte a támadást. Valószínűleg itt vannak az angol csapatok, mert — az eddigi tapasztalatok szerint — French csapatai mindig a francia balszárnyon, Angliához közel, állottak. Az a francia feltevés, hogy a német csapatok Páris bántatlanul jobbra elhagyják, már illuzóriussá vált, még mielőtt a párisiak a német ágyúk dörgését meghallották volna. Sőt már azt is tudják, hogy nemcsak apró csatározás indult meg Páris körül, hanem hatalmas csata is, melynek vonala Páristól északkeletre kezdődik, a Marneig halad, követi a Meaux alatt a Marneba ömlő Grandmorin völgyét, melyben Coulonniers és Secanne fekszik, áttörjed Vitry le François helysége, melyet a francia front legkeletibb pontjának mondanak, délkeletre az itt dél-észak irányban haladó Marne folyó mentén Chalons érintésével is folyamatba van. A Chalons-tól északra terjedő Marne-vonalat seregünk már átlépte.

Páris reményt veszített

Róma: (Cenzurálva.) Genéből jelentik: Párisi menekültek beszélik, hogy a francia főváros lakossága már feladott minden reményt arra, hogy Páris hosszabb ideig ellenállhasson az ostromnak. Csak a fanatikusok hangoztatják, hogy utcáról-utacára kell védeni a várost. A barrikádokat máris emelik. Bár most elegendő élelem van Párisban, de hosszabb ostromra nem futja belőle, mert a csapatokat is a főlhalmozott készletekből kell élelmezni. A város képe egészen megváltozott. Az utcák zárva vannak, az utcák néptelenek. A nép és a katonaság közt gyakori az összeütközés. A lakosság igen el van keseredve a kormány ellen.

Elesett a zaberni affér hőse.

Köln. (Cenzurálva.) A zaberni afférből ismeretes Reitter ezredes ma a színtéren hősi halált halt.

Oroszország csalódása Angliában.

Berlin. A Novyje Vremja azt írja, hogy Oroszország nagyon csalódott Angliában, mert sokkal kevesebb katonát küldött a kontinensre, mint ígérte. Oroszország most már nem is számíthat arra, hogy újabb angol csapatok kössenek ki Franciaország partján.

Mit akar Anglia elvinni Németországtól?

Berlin, szeptember 14. (Cenzurálva.) London: Bessford lord Londonban beszédet mondott és többek között a következőket jelentette ki: A békét Berlinben kell megkötöni s minden német hajót levögőbe kell röpíteni, minden német kikötőt el kell pusztítani, a Krupp-féle gyárat levögőbe kell röpíteni, a kieli csatornát Dániának kell adni.

A belga vezérkar elhagyta Antwerpen.

München: (Cenzurálva.) A Münchener Neueste Nachrichten rotterdami jelentése szerint a belga vezérkar Antwerpenből elutazott, de nem tudni, hogy hová.

Újabb Zeppelin bombák Antwerpenben.

Berlin: (Cenzurálva.) Egy Zeppelin-egység tegnap ismét megjelent Antwerpen fölött és hat bombát dobott le, amelyek nagy kárt okoztak. A léghajót az erődökből folyton lövöldözték, de a Zeppelin sérületlenül visszatért a német főhadiszállásra.

E keseredés az angol vereségek miatt.

Ottava: Hollandián át az a hír érkezik, hogy Kanadában nagy a kétségbeesés az angol vereség miatt.

Kémkedő angol hajók.

Berlin. (Táviroda cenzurálva.) Kopenhága: Erős angol hajóraj Helgolandig jövet felderítést végzett és visszatért. Belga hajósok Ostende körül láttak német halászhajókat aknákat lerakni.

Elsüllyesztett német hajó.

Berlin. (Hivatalos.) Wolff-ügynökség hivatalos távirata szerint öfelségének Hela kis cirkálóját szeptember 13-án délelőtt egy ellenséges tengeri naszád torpedója elsüllyesztette. Csaknem az egész legénység megmenekült. Behucke a tengerészeti vezérkar főnöke. (Miniszterelnök sajtóosztálya.)

Minisztroválság Görögországban.

Athén. A király Stein külügyminiszter lemondását elfogadta és Venizelost bizta meg külügyek vezetésével.

H I R E K.

LEGÚJABB.

Erkezett lapzártá után.

Budapest. (Táviroda cenzurálva.) Szerémségbe betört szerbeket utolsó emberig kivertük.

Pétervár. (Táviroda cenzurálva.) Szuchomlinov orosz hadügyminiszter Nikolajevics nagyherceg főhadvezérrel nézeteltérésért lemondott.

Egy szerb sem menekült meg

a Timok-dívizióból.

(Aradra került szerb tiszt elbeszélése.)

Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Arad, szeptember 14.

A szerbeknek déli határainkon történt betörési kísérlete óta, amely — mint ismeretes — csufos kudarcukkal végződött, s ugyiszlván az egész Timok dívizió megsemmisítését vonta maga után, folyton újabb és újabb szerb fogolytranszportok érkeznek, akiket mind a balul kiütött szerb offenzíva letörésénél szákmányoltak vitézül harcoló katonáink. Ma sebesült szerbeket hoztak Aradra s a százalmas külsejű hadfiak arcán ugyancsak meglátszott a mi katonáink fegyvereinek nyoma s megláthattuk, milyen alapos elpáholásban részesültek a határainkra bemenészkedett gazok. A sebesült szerbek között van egy tiszt is, Raszics Arzennak hívják, a 14. szerb ezrednél szolgált, míg most a mi hadifoglyunk. Egy délvidéki kórházból került Aradra a fogoly tiszt, aki nem győz eléggé hálálkodni azért az udvarias és figyelmes magatartásért, amelyben Magyarország része van.

— Igazán úgy bánnak velem — mondotta a szerb tiszt — hogy nem is kívánhatok jobbat. Olyan előzékenyek voltak hozzám a magyarok, hogy mellettem hagyták a tiszt szolgámat is, aki könnyebben megszobasült. Annyira megkedveltem a magyarokat, hogy elhatároztam, fogságom ideje alatt megtanulom a magyar nyelvet.

A sebesült tiszt elmesélte ezután, miként történt a szerb betörés és elmondotta, hogy a hétézer szerb katona közül, akik résztvettek a mitrovicai csufos vereségben, egyetlenegy sem tért vissza hazájába.

A sebesült foglyok között van egy kilenc éves kis leány is, akit szintén a délvidéki kórházból szállítottak Aradra. Most már esendően és illdelmesen viselkedik, de az a körülmény, hogy meg van sebesülve, mutatja, hogy volt idő, amikor másként viselkedett, épen-séggel nem úgy, amint az ő korabeli kis leányok szoktak. Még a szabácsi harenál került fogságba a leány, sebeit pedig azért kapta, mert kétségtelenül, ott a helyszínen kiderült róla, hogy szüleivel együtt ő is résztvett abban az alattomos tüzelésben, amelyet házak ablakai mögül intézett a szabácsi lakosság a magyar katonák ellen. Az állapota különben nem veszélyes és fel fog gyógyulni.

Hatósági védelem a huszszorával szemben.

(Az aradi rendőrség a magas árak ellen.)

Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Arad, szeptember 14.

Az aradi rendőrség Greén Nándor főkapitány kezdeményezésére, a nagyközönség, a húst vásárló publikum érdekében, egy igen üdvös akciót indított meg, a husárok szabályozása céljából. A belügyminiszter mindjárt a háboru kezdetén figyelmeztette a hatóságokat, hogy szigorúan ellenőrizzék az élelmiszerekkel esetleg fűzött visszaélést és gyors, erélyes intézkedésekkel vegyék elejét az uzsorának. A főkapitány erre a redőltre támaszkodva most azt kutatja, hogy miért van feltűnő, sokszor száz százalékos különbség az élő marha és az Aradon eladásra kerülő kimért hus ára közt?

A rendőrség napról-napra ellenőrzi a piacokat és az élelmiszerek árakulását. Az ákról naponta jelentést kap a főkapitány, akinek feltűnt az utóbbi időkben, noha az élő állat ára igen alacsony volt, az eladásra került hus olg drága, sőt időközönként száz százalékkal magasabb áron kerül a közönség kezébe, mint ahogy azt a mészáros, vagy hentes vásárolja. A főkapitány, a belügyminiszteri nendület értelmében, árt az aradi kereskedelmi és iparkamarához és véleményt kért az árak alakulása felől. A kamara is ama nézetének adott kifejezést, hogy a husárok időnkint abnormálisan és indokolatlanul magasak és a magarószéről is kívánatosnak tartja, hogy azok, akár hatósági intézkedés útján, természetes korlátok közé szorítottassanak vissza.

A főkapitány a válasz megérkezése után megbizta Grumáz László dr. rendőrbíró, hogy a mészárosokat és henteseket megidéve, az abnormális husáralakulás okai felől kérdezze meg és eme puhatolódzás eredményéhez képest fog a további szükséges intézkedés megtörténni.

Ugyancsak figyelemmel kísérteti a főkapitány, mint említettük, a piaci élelmi cikkek behozatalt és árakulást is. Mint értesülünk a hatóság az esetre, ha a nagykereskedők és exportörök vásárlásai veszélyeztetné a közönség élelmiszere szükségletének akadálytalan és normális áron elérhető kielégítését akkor a kivitel egyszerűen el fogja tiltani, mint az Nagyváradon például már meg is történt.

Az Aradi Közlöny hétfőn megjelent két oldalas számát, amely a vasárnapi eseményekről számol be, vidéki előfizetőink a keddi számhoz mellékelve kapták kézhez.

„Zelenski Róbert gróf és a háboru“ címen egyik hétfői lapban megjelent hírre vonatkozólag annak közlésére kérték fel bennünket, hogy az a hír, mely szerint az uradalom október elsejére az összes alkalmazottainak felmondott volna, nem felel meg a valóságnak.

Kitüntetés a kasszentmiklósi tüzérségeknek. Lapunk mai számában megírtuk, hogy a kasszentmiklósi 7. lovastűzér üteg osztály hős tisztjei közül többeket milyen magas kitüntetésben részesített a legfelsőbb uralkodói kegy. A dicsőségesen küzdő tisztekkel együtt a legénység több tagja is szép kitüntetésben részesült vitéz magatartásáért. Elsőosztályú ezüst vitézségi érmet kapott Beiszer Péter szakaszvezető, Schmidt Márton szakaszvezető, Leib András, Lustig György és Noll Mátyás káplárok a másodosztályú ezüst vitézségi érmet kapták.

Házasság. Fekete Jakab aradi kereskedő fia, Fekete Rezső uradalmi intéző szeptember 8-án Jakab Annussal Vajdahunyadon házasságra lépett.

Megnyilik a gimnázium. Mint ismeretes, egy a város közönségét, mint a hatóságot igen élénken foglalkoztatta az a kérdés, vajon a gimnázium megnyithatja-e a tanévet a rendszer időben. Kérdéssé tette ezt a helyiség, mert Burián Janos főigazgató nem talált megfelelő termeket, ahol — különösen a felsőbb osztályok — elhelyezhetők lettek volna. Mint most értesülünk, a kérdés szerencsés megoldást nyert és pedig azáltal, hogy Varjassy Lajos polgármester igen melegen karolta fel és mindent elkövetett, hogy a katonai hatóság által kórház céljára lefoglalt helyiségeket a gimnázium részére szabadíttasson fel. Kovács Vince kulturtanácsos is igen komolyan vette a kezébe az ügyet és ő is fáradozott benne, míg létrejött az a megoldás, hogy a kereskedelmi testület tulajdonát alkotó internátust, melyet a katonaság kórház részére foglalt le, hosszabb megbeszélések után átengedte a gimnáziumnak és cserébe elfogadja a lövészeget tulajdonát alkotó városligeti vendéglő helyiségeit nagytérrel együtt. Ugyancsak a gimnázium céljaira rendeznek be termeket a tanítókonviktusban. A beiratások most már a jövő héten megkezdődnek.

A husz-huszonkét éves aradi népfelkelők összeírása. A városi tanács a következő hirdetményt teszi közzé: Az 1886. évi XX. t. c. alapján utasítottak azok a népfelkelésre kötelezettek, akik az 1894., 1898. és 1892. évben születtek (tehát 20, 21 és 22 éves) — kivéven azokat, akik önkéntes belépés, vagy rendes állítás útján besoroztattak, továbbá azokat, akik a rendszer állítás alkalmával „fegyverképtelen”-nek találtattak, valamint a „nyilvánvalóan alkalmatlanok”-at és azon 1893. és 1892. évi születésűket, akik állítási kötelezettségüknek még nem tettek eleget és így utóállítandók — hogy összeírásuk végett a tartózkodási helyük községi előjáróságánál (városi hatóságánál), kis községekben a körjegyzőség székhelyén jelentkezzenek és pedig Aradon a katonaugyosztálynál az Aradon tartózkodó aradi és idegen illetőségűek folyó évi szeptember hó 17-24-ig délelőtt 8-12-ig, délután 2-6-ig. Az összeírak az előjáróságnak később közzéteendő rendelkezéséhez képest, az október 1-20-ig terjedő időközben a tartózkodási hely honvéd kiegészítő parancsnokságához népfelkelési bemutatató szemlére fognak elővezettetni s ott alkalmasságukhoz képest osztályozni. Az alkalmasok bevonulásuk helye és ideje iránt a bemutatató szemlére fognak utasítottatni. Azok a népfelkelésre kötelezettek, akik a bevett, vagy törvényesen elismert vallásfelekezetek papjeltöltői, vagy pedig akik végzett tanulmányaik alapján a védőtörvény 21. §-a értelmében az egyévi önkéntesi kedvezményre igényel bírának, ebbeli minőségüket a népfelkelési bemutatató szemlére azon intézet bizonyítványával tartoznak igazolni, ahol tanulmányaikat végzik, illetőleg végezték. Hasonlóképpen alkalmaztatásukat igazolni tartoznak előjáró hatóságuk, igazgatóságuk, illetve munkasztag parancsnokságuk által a népfelkelési bemutatási szemle alkalmával azon népfelkelésre kötelezettek akik: a) a pénzügyörégnél, b) az állami érdekszetnél és közalapoknál állandóan alkalmazva vannak, továbbá c) azok, akik a vasutnál, posta- és távirda hivataloknál, hajózási vállalatoknál állandóan forgalmi szolgálatot teljesítenek, vagy az ezekhez tartozó gyárakban és műhelyekben tartós alkalmazásban állanak, d) a közhányán munkasztaghoz tartoznak. Akik a behívási parancsnak nem tesznek eleget, azt karhatalommal vezetik elő és a törvény teljes szigorával büntetik.

Megfeledezés egy kórházról. Panasos levél érkezett szerkesztőségünkhez, amely szerint a közönség, amely az összes katonai kórházakat elárasztja fehérneművel, párnákkal, étellel és egyéb adományokkal, a fa- és fémpipari szakiskolában levő katonai tartalékkórháznak semmiféle adományt nem juttatott.

Zsidó imakönyvek és szertartási cikkek Pichlernél, Szabadságtér 1. kaphatók. 4981

Aradiak a sebesültekért, a harcban állókért. Az egész magyar közönség osztálykülönbség nélkül siet a hadvezetőségnek segítségére lenni abban, hogy a hadbavonuló katonák minél jobban el legyenek látva és hogy a harctérről hazajövő sebesültek a leggondosabb ápolásban részesüljenek. Arad város közönsége is töle telhető megtesz és örömmel konstatalható, hogy a polgárság nagy áldozatokkal hozza a szent célért. Arról értesülünk, hogy a liciumban berendezett katonai kórházban mintaszerű műtőterem létesült, melynek berendezését Kohn József aradi nagyiparos teljesen díjtalanul vállalta el és az aradi gázzár teljesen díjtalanul végezte el a szerelési munkákat és adja a fogasztáshoz szükséges gázanyagot. Itt említjük meg azt is, hogy a tél közledelével saukéssá váló melegítő ruházatról is gondoskodik már az aradi közönség. Miatt ismeretes, az aradi rendőrtestületből körülbelül kilencvennyolc ember vonult be a hadsereghez, akik most már valamennyien a harctéren küzdenek érteikért. Greén Nándor főkapitány kezdeményezésére az itthonmaradt rendőrtisztviselők és rendőrök gyűjtést indítottak maguk között, hogy az összeadott pénzből meleg pamutot vásároljanak és az aradi rendőrtisztviselők feleségei, leányai érmelegítőket, hősapkákat, sálakat készítsenek el a hadbavonult rendőrök részére. Greén Nándorné vezetésével már meg is indult ez a nemes munka, amelynek első eredménye az a csomag, amelyet ma adtak poszára s amelyet csakhamar a többi is fog követni.

Ertesítés. Az Aradi Villamossági Részvénytársaság ezuton is felhívja az igaz tisztelt áramfogyasztó közönséget a 6045-1914. M. E. számú moratórium-rendelet 4. §-ára, mely ekként szól: „Az 1. §-ban engedett halasztás alá nem esnek vízvezetési és világítási műveknek, általában közüzemeknek, használataért fizetendő díjak.” E rendelkezéstől függetlenül azért bir különös fontossággal az, hogy a fogyasztók a már esedékessé vált és illetve az ezentul esedékessé váló számlákat pontosan kifizessék, mert a villamos telep kénytelen lévén az összes üzemi anyagot és egyéb szükségleteit a moratórium ideje alatt készpénzben előre kifizetni, az üzem folytonossága csakis a gyors incassó által érhető el.

Panasz a lovasut ellen. A közönség köréből levél érkezett hozzánk, amely azt panasolja, hogy a lovonatok nem közlekednek rendszeresen. Így például a tegnapi esti budapesti személyvonatot egyáltalán nem várta a lovonat.

Ebzárlat. Egy előfordult veszettségi eset következtében a főkapitány folyó hó 12 től számított 40 napig tartó ebzárlatot rendelt el.

Háboruba vonulók részére téveszörkabátok, nadrágok, swatterok, hősapkák, térd-, has- és érmelegítő, keztük, selyem alsógarnitúra, hálósákok legolesőbban beszerezhetőek „Chio” uridivat üzlet Arad, Andrássy-tér 15. Pannonia-szállóval szemben. 1921

A szülők az iskola-beiratás alkalmával ne mulasszák el Fischer Simon Nagy Aruházát Arad, Szabadságtér 12. sz. alatt felkeresni, ahol az internátus által előirt összes szükségletek iskolás gyermekek részére legnagyobb választékban és a legolesőbb áron beszerezhető. Különös nagy raktár van iskolatáskák, fehérnemű, kalapok, sapkák, esőernyők, nyakkendők, harisnyák és még ezerféle cikkekben. 1939

Uj és használt iskolakönyvek Kerpöl könyvkereskedésében már kaphatók. Tiszta állapotú használtak félárban.

Az összes aradi iskolákban használt iskolakönyvek ujak és használtak legjobban beszerezhetőek Ingusz I. és fia cégnél Weitzer János-utca. A polgári fiu- és leányiskolákban előirt uj és használt könyvek, a Ferenc-téren Ingusz I. és fia cég alatt létesített fióküzletünkben is beszerezhetőek. Az iskola-főbejárata mellett balra. 4943

Tánciskola megnyitás. Deutsch Sándor okl. táncitanító 1914 szeptember 15-én nyitja meg tánciskoláját az Ipartestület dísztermében, melyre beiratkozásokat már most elfogad egy a tánciskolában, mint Csernovics Péter-utca 9. szám alatti lakásán. Ismerkedési estély 13 án. Szives pártfogást kér Deutsch Sándor okleveles táncitanító. 4874

— Thermosok, tábori kulacsok minden nagyságban állandóan raktáron, ugyancsak kórházi felszerelések u. m. ágytálcák, urin-füvek, itató, kávéfőzők, mosdók por. és szamáncból legjutányosabban beszerezhetők. Fischer Mór Arad, Andrásy-tér 25. Városi és megyei telefon 568. 4915

— Nyomatvány-rendelők b. figyelmébe! Nyomatványokat a rendkívül állapotok dacára — egyelőre még — zavartalanul szállítunk. A legegyszerűbbtől a legizlésebbig mindennemű nyomdal és könyvkötészeti munkát vállalatunk áremelés nélkül a legrövidebb időn belül elkészít. Az Aradi Nyomda Részvénytársaság. Aradi csanádi egyesült vasutak palotájában.

Kis történetek a nagy háborúból.

Az Aradi Közlöny tudósítójától

Arad, szeptember 14.

A Hasszinger-utcai leányiskola előtt állandóan sok gyerek ácsorog és lesi az udvaron sétáló harctéri sebesülteket. Ma délelőtt az egyik felkötött karu katona megszólította valamelyik fiúcskát:

— Kedves fiam, itt van tíz krajcár, hozzon nekem Duna-cigarettát.

A kedves arcú úri fiúcska átvette a pénzt és elindult. A katona visszaintette:

— Tegnap is adtam egy fiúnak tíz krajcárt cigarettára, de az nem hozott, hanem elment a pénzzel. Ugy-e maga nem fogja elvinni a szegény katona pénzét?

A fiú haragosan szólt:

— Nem vagyok én olyan becsutelen. Különben, hogy teljesen biztos legyen a dolog, itt van az ezüst óráim zálogba.

A német kedélyességről szól az eset, amely egy aradi tartalékkórházban történt. A kórházban ápolt sebesültek egyike egy osztrák ezredbeli tartalékos, akit néhány nap előtt hoztak be. Mikor elhelyezték, a kötését fölcserezték, minden lehető módon gondoskodtak a kényelméről, a figyelmes ápolónők egyike megkérdezte:

— Nőse?

— Igen, van feleségem.

— Nem akarja talán, hogy a feleségét értesítsük. Talán idejönne.

A tartalékos erre tiltakozni kezdett.

— Idejőjön? Dehogyan. A világot se értesíték én egész jól érzem magam — így...

Ki tudja, mennyi kukli-prédikáció omlékozik e szavak mögött!...

Feladás szerkesztő:

Rudnyanszky Endre.

NYILTÉR.

Vörös Kereszt kórház részére.

Orvosi köppen, vászonból, darabja	5.—	korona
Ápolónői	5.—	"
Ápolónői kötény, chiffonból	2 20	"
Ápolónői fejkendő, batistból	— 80	"
Alsólepedő, 150 széles, 200 hosszú	2 10	"
Férfi ing, vászonból, darabja	2.—	"
„ nadrág, vászonból, darabja	2.—	"
„ flanel ing darabja	2 70	"
„ szövött ing darabja	2 20	"
„ „ nadrág darabja	2 20	"
„ hősapka, flanelből darabja	1 50	"
„ melegharisnya párja	— 40	"
Háskötő, fehér flanelből	— 50	"
Vászonfűzőkötő darabja	— 55	"
Flaneltakaró drabja	2.—	"

Pick Ernő és Társai cégnél Arad, Andrásy-tér 17. szám.

ISKOLAKÖNYVEK

FOGYMNASIMUM
ALL. FOREALISK.
KERESKEDELMI
NOI KERESKED.
POLGARI LEANY
POLGARI FIU
TANITOKEPZO, stb.

használt, tiszta példányok félárban kaphatók

Décsi Géza

könyv- és papír üzletében, Forray utca.

Városi és megyei telefon 902.

Arad, szeptember 14.

Ragályok ellen

most igen alaposan kell védekeznünk, mert kolera, vörheny, kanyaró, typhus, himlő és egyéb ragályos betegségek fokozottab erővel léphetnek fel, mint más évszakokban, miért is szükséges, hogy minden háztartásban egy megbízható fertőtlenítőszer kéznél legyen. A jelenkor legjobb fertőtlenítő-szere a

Lysoform

szagtalan, nem mérgező, olcsó és eredeti üvegekben 80 fillérért minden gyógyszer-tárban és drogériában kapható. Hatása gyors és biztos, miért is az összes orvosok beteg-ágyak fertőtlenítésére, antiszeptikus kötő-észeknél (sebekre és ulcusokra), kéz és arcmosásra és ragályok elhárítására, nőknek altesü irrigációra, stb. mindenkor ajánlják.

Lysoform-szappan

finom, gyenge pipere szappan 1% lysoformot tartalmaz és antiszeptikus hatása. Alkalmazható a legkényesebb bőrre, még csecsemőknél is; szépíti, megpuhítja és illatosá teszi a bőrt. Egy kis éret s Ön a jövőben kizárólag ezen szappant fogja használni. Darabja 1 korona.

Fodormenta Lysoform

erősen antiszeptikus hatása szájvíz. Szájbüzt rögtön és nyomtalanul eltüntet és a fogakat konzerválja. Használható továbbá orvosi utasítás szerint toroklobnál, gégebántalmaknál és nátha esetén gurgulázásra. Néhány csepp elegendő egy fél pohár vízbe. Eredeti üvege 1 korona 60 fillér.

Az összes Lysoform készítmények kaphatók minden gyógyszer-tárban, drogériában és újabban a jobb fűszerkereskedésekben is. Kíváratra bárkinek ingyen és bérmentve megküldjük az Egészség és fertőtlenítés című érdekes könyvet.

Ahol Lysoform nem volna kapható, oda közvetlen is küldünk 6 korona előzetes befizetéssel 3 üveg Lysoformot, 2 db. szappant és 1 üveg szájvizet.

Dr. Keleti és Murányi

vegyészeti gyára Újpesten.

Dearling for Gentlemen világíró

szivarkahüvely

sterilizált antinikotin vattával. Minden dobozban 120 darab.

Ujdonság!

Kapható:

ARADON

különlegességi dohány-tőzsdében. 2171

Tüzifa

Jó, száraz, állandóan kapható a Bihari Erdőpar és Mész-égető Részvénytársaságnál Birtinbe, a következő árak mellett:

Egy vagon II. oszt. bükkhaság	K 110.—
„ I. oszt. hasábfá 20 cm. darabokra felfűrészelve	„ 85.—
„ I. és II. oszt. „ „ „ „	„ 115.—
„ III. oszt. „ „ „ „	„ 85.—
„ III. oszt. „ „ „ „	„ 85.—
„ II. oszt. bükk, gyertyán és tölgydorong	„ 80.—
„ I. és II. oszt. dorongia 20 cm. darabokra felfűrészelve	„ 100.—
ab vagon Birtin.	4000

Hölgyek figyelmébe!

Női- és gyermek-

harisnyákat

költetni, fejteni legjobban anyagból jutányosan és gyorsan lehet.

4350

Braun Ignác né

harisnyakötődéjében

Arad, Weitzer János u. 15. alatt.

Szürke pamutfonalak

hósapka és kézvédőknek

előnyös árban beszerezhető

Weisz és Benjámín
 cégnél Arad. Telefon 635. sz.

Apró hirdetések.

Az Aradi Köz-
 löny mindennap eljut
 számtalan városba, fa-
 luba és pusztába, tehát sok
 embernek kerül a kezébe. Min-
 den embernek lehet naponta
 valamit eladásra kínálni, vagy
 megvételre keresni az Aradi
 Közlöny apróhirdetési ré-
 vén (pl. munkát, árut,
 szolgáltatást.) Az ered-
 mény biztos.

LEVELEZÉS.

„Barátság”

Jeligére levél ment, kérem azt át-
 venni. 4987

ELLÁTÁS.

Jobb családból való

közép iskolás fiúk felügyelet gya-
 korlásával teljes ellátásra felvétet-
 nek. Boros Kálmán, Szekeres-utca
 4. szám. 4984

Intelligens család

1-2 gyermeket teljes ellátásra,
 gondos felügyelet mellett elfogad,
 József főherceg-ut 8. I. e. ajtó 17.
 4906

Nyugalmozott isr. tanító

jobb házból valláskülönbség nél-
 kül 2-3 gimnáziumi, reál, keres-
 kedelmi, polgári vagy elemi is-
 kolai tanulót tanulmányi felügye-
 let és segítség mellett teljes el-
 látásba vesz fel. Házhöz járva
 főntekben és a német nyelvben
 1-2 magánórát is vállal. Lakás:
 Aradon, Thököly Imre-utca, 11. sz.
 II. udvar. 4952

KIADÓ LAKÁS.

Kétszobás

utcai modern lakás október 1-re
 kiadó. Anlich-utca 8. I. emelet.
 4985

Butorozott

szoba diákok részére kiadó, eset-
 leg koszt is. Cím a kiadóban.
 4978

Butorozott

utcai és udvari szobák discret be-
 járat és villanyvilágítással, olcsón
 kiadók, Kápolna-utca 2. 4961

Kiadó lakás.

Legmodernebb berendezéssel egy
 5 szobás lakás, mely áll 3 utcai
 és 2 udvari szobából és a szüksé-
 ges mellékhelyiségekből azonnal-
 ra kiadó. Ertekezhetni Petőfi-
 utca 10. sz. alatt a házfelügyelőnél.
 2005

OKTATÁS.

Német

és francia órák adását szeptember
 20-ikán ismét megkezdi Pierréné,
 Szt. Péter-tér 9., ajtó 1. 4991

ALKALMAZÁST NYER.

Keresek

egy gyermektelen házaspárt ház-
 mesternek, hol az asszony mos és
 vasal. Verbőczy-utca 5. 4978

Galsai

jegyzőséghez gyakorlott írnok azon-
 nali belépésre kerestetik. Fizetés
 kor. 80. és kétszobás lakás. 4988

Fiatal ügyes ápolónőt

keres szülői házban sébesülten
 fekvő tiszt, díjazás és esetleg sza-
 bad lakás mellett. Levélbeli aján-
 latok „Ápolónő” jelige alatt a
 kiadóhivatalba. 4995

Házmesternek

kerestetik gyermektelen házaspár.
 Az asszonynak a takarításban
 segédkeznie kell. Bővebbet Deák
 Ferencz-utca 24. a háztulajdonos-
 nál. 4977

ALKALMAZÁST KERES.

Intelligens

árva német leány, keresz finom
 urisaládnál október elsejére neve-
 lőnői állást. Szívvelyes ajánlatokat
 kérek „D. P.” Szeged Tisza Szálló.
 4976

Mindenes szakácsné

ajánkozik kis fiával csekély fize-
 tésért magányos urhoz vagy urnő-
 höz. Cím a kiadóba. 4988

Deutsches Freulein

Kinderlieb mit langen Jahreszeug-
 nissen sucht Stelle in feines haus.
 Geht auch auswärts. Adresse in
 der Redactin. 4989

Gazdaságba

ajánkozom mint kezdő. Cím a
 kiadóba. 4993

VÉTEL ÉS ELADÁS.

Iskolakönyvek

használtak és ujak az összes
 aradi iskolák számára a legújabb
 kiadásban, előnyösen szerezhetők
 be „Minerva” könyvkereskedésben
 Knieszter J. és társánál Arad,
 Dobó-utca 1. sz. 1151

Veszek

uraktól levetett férfiruhát, téli
 kabátot, városi és utazó bundát a
 legmagasabb árban. Bieler Ignáts,
 Szent-Pál-u. 12. 4699

Legjobb lugmentes

arc- és kézmosó a Hygea szappan
 40 fillér, Lanolin szappan 50 fill.
 Mindkét szappan tiszta növényi esz-
 radékokból készül, lugmentes, a
 legfinyásabb arcú hölgyek és gyer-
 mekek, csecsemők mosására leg-
 alkalmasabb. Legtartósabb, legfi-
 nomabb és leghatásosabb fürdő-
 szappan az Angol fürdőszappan,
 óriási darab 70 fillér. Dr. Földes
 és Hehs Arad. Földes gyógyszer-
 tára Deák Ferenc-u., Hehs gyógyszer-
 tára Batthyányu. 1224

KÜLÖNFÉLE.

Hehs-féle

Vasaschinabor. Szuverén szer vér-
 szegénység, sápkor, szédülés a
 vérszegénységből eredő idegbajok,
 idegrohamok, étvágytalanság, gyo-
 morbántalmak, láz, általános gyón-
 geség ellen páratlan vérképző és
 vérjavító, biztos óvszer malárikus
 fertőzések és infekciókból eredő
 megbetegedések ellen ugy felnőt-
 teknek, mint gyermekeknek. Ára
 2 korona 40 fillér. Készíti: Hehs
 Vilmos gyógyszer-tára Aradon,
 Batthyány-utca. 1508

Bármilyen

bádigos és vízvezetési munkát
 készít Diamant Jenő Arad, Weitzer
 János és Kazinczy-utca sarkán.
 2991

India fogosepek

a legmakacsabb fogfájást azonnal
 megszüntetik, ára 70 fillér. Főrak-
 tár Gutori Földes Kelemen gyógy-
 szertára és vegyészeti laborato-
 riuma Aradon. Összes készítmé-
 nyünk kaphatók Hehs Vilmos
 Batthyány-utcai gyógyszer-tárában.

„Matteine”

poloska- és molyirtó vállalat
 Arad, Tabajdi Károly utca 1. sz.

Telefon 10-45.

(Tulajdonos: Fischer.)

Elvállal teljes bérházak, szállodák,
 intézetek, nagyobb magánlakások
 féreg elleni biztosítását osekély
 évi bérért. — Poloskák és ezek
 petéinek végleges kiirtását egy
 évi jótállás mellett. A tisztítandó
 szobákból sem a butorzat, sem
 semmi más nem távolíttatik el s
 így az irtási munkát a háztartás-
 ban semmi kárt, vagy zavart nem
 okoz! 3561

Szőrmék, ruhanemtek,
 szőnyegek megóvására ajánlunk
 molykeveréket 20 és 40 filléres
 csomagokban, legfinomabb resub.
 limált Naftalint, kiló 1 korona.
 Terpentin olajat, kiló 2 korona.
 Pachsuli levelet, kiló 8 korona.
 Rovarport szoró dobozokban 20
 fillér, bádigos dobozokban 80 és 60
 fillér. Légy irtó szereket, légy fo-
 gókat, Zacherlint, stb. Földes gyógy-
 szertár Deák Ferenc-utca. Hehs
 gyógyszer-tár Batthyány-utca. 1224

Aranyat vasért.

A vasgyűrűk néhány órai visslés
 után „rosszodásodnak” és így vi-
 selni arany vagy ezüst bélelése
 nélkül életveszélyes. Ezek ki-
 való kivételben és a legjutányo-
 sabb áráért Weinberger Fe-
 renc ékszerésznél készíttetnek.

Új és használt
Iskolakönyvek!
Írószerek!
Füzetek!
Táskák!

1231

nagy választékban kaphatók

Jámbor Antal

könyv- és papírüzletében

Andrássy-tér 3. (Tabajdi-utcai oldal)

Telefonszám 1022.

35% megtakarítás!!

A legfinomabb

Férfi szövetek,

Női costumkelmék,

Doubl szövetek

férfi és női köppenyre

feltűnő olcsón

lesznek elárusítva

MAUTHNER R.
 olcsó áruházában Hunyadi-u. 1.

Iskolai beiratási hirdetés!

Fischer Nagy Áruháza

Arad, Szabadság-tér 12. szám.

Szanzárolás olcsó árjegyzéke

Külön osztály gyermekek részére.

Gyermek nyakkendők.	Gyermek ingek.	Gyermek kalapok.
Gyermek selyem nyakkendő patent 20 fill.	Gyermek ingek masalt fehér 1.90 fill.	Gyermek őszi kalap Lodenből 1.50 fill.
Gyermek mosó magánkötés 30 fill.	Gyermek ingek puha mellű sifto 2.50 fill.	Gyermek őszi kalap fekete és színes 1.90 fill.
Gyermek tiszta selyem Regatta 50 fill.	Gyermek ingek egész An. madénylén 2.90 fill.	Gyermek őszi kalap finom minőség 2.50 fill.
Gyermek selyem magánkötés 78 fill.	Gyermek ingek jó minőségű 2.20 fill.	Gyermek őszi kalap elegáns kivitel 2.70 fill.
Gyermek selyem lálmellény 1.00 fill.	Gyermek ingek színes kretonból 2.70 fill.	Gyermek őszi kalap stíkes forma 3.00 fill.
Gyermek sapkák.	Gyermek esernyők.	Gyermek zsebkendők.
Gyermek sportsapka szövetből 70 fill.	Gyermek esernyő croiseból 1.90 fill.	Gyermek zsebkendő képekkel 10 fill.
Gyermek sapka kék szövetből 1.00 fill.	Gyermek esernyő clottból 2.30 fill.	Gyermek zsebkendő chiffonból 16 fill.
Gyermek diáksapka fut. cheviotból 1.30 fill.	Gyermek esernyő fin. canelából 2.90 fill.	Gyermek zsebkendő vászonból 22 fill.
Gyermek matrósapka kék szövetb. 1.50 fill.	Gyermek esernyő sergeből 3.20 fill.	Gyermek zsebkendő jó min. vászonb. 28 fill.
Gyermek bőrkalap 1.00 fill.	Gyermek esernyő jómin. selyemb. 3.50 fill.	Gyermek zsebkendő fin. szil. battizt 30 fill.
Gyermek iskolatáskák.	Gyermek patent harisnyák, fogyh. munka.	Különléle tárgyak gyermekek részére.
Gyermek iskolatáskák waszos vászon 70 fill.	Gyermek pat. harisnyák, árák nagys. szerint.	Gyermek nadrágtartók gummiból 38—70 fill.
Gyermek iskolatáskák szín. képekkel 90 fill.	Gyermek pat. harisnyák jómin. 30—52 fill.	Gyerm. zsebkés fehé. és barn. csont 40—50 fill.
Gyermek iskolatáskák vízm. vászon 1.00 fill.	Gyerm. pat. harisny. diamant fek. 38—76 fill.	Gyermek fogkefék 20—56 fill.
Gyermek iskolatáskák jóminőségű 1.20 fill.	Gyerm. pat. harisny. dupla sarok 54—50 fill.	Gyermek pénzerszény bőrből 20—1.00 fill.
Gyermek iskolatáskák bőrből 1.50, 3.00 fill.	Gyerm. pat. harisny. legjobb min. 64—70 fill.	Gyermek patent zsebtartók 50—1.00 fill.

Férfi divat osztály. Olcsó árjegyzék.

Férfi fehérnemű.	Férfi kalap újdonságok.	Férfi esernyők.
Férfi ing színes, puhamellű 2.30 fill.	Férfi kalap jó minőségben 2.50 fill.	Férfi esernyő croiseból 2.30 fill.
Férfi ing schiffonból piquet-mellű 2.70 fill.	Férfi kalap megbízható jó minőségű 3.00 fill.	Férfi esernyő jó minőségű clottból 2.70 fill.
Férfi ing angol zephirből színes 2.90 fill.	Férfi kalap színes és fekete 3.50 fill.	Férfi esernyő tartós canelából 3.00 fill.
Férfi ing egész fin. damasztmellű 3.30 fill.	Férfi kalap elegáns finom komény 4.00 fill.	Férfi esernyő glória selyemből 3.50 fill.
Férfi ing egyedüli különlegességem 3.50 fill.	Férfi kalap legfin. nyulszőrből 5.00 fill.	Férfi esernyő finom selyemből 3.90 fill.
Férfi nyakkendők órási választékban.	Különléle férfi divatcikkek.	Férfi harisnyák
Férfi battizt csokor szép mintákban 22 fill.	Nagy választék zsebkendők dbja 38—50 fill.	Férfi harisnya maccol nyers szín párja 38 fill.
Férfi battizt regatta szép mintákban 38 fill.	Jó minőségű nadrágtartók drbja 70—1.00 fill.	Férfi harisnya színes és fekete párja 50 fill.
Férfi selyemesokor gyöny. mintákban 50 fill.	Jómin. harisnyakötők drbja 78—1.00 fill.	Férfi harisnya divatos csikos párja 50 fill.
Férfi selyemesokor gyöny. mintákban 70 fill.	Nagy választ. kezeltáskákban 50—1.00 fill.	Férfi harisnya különl. leguj. minták 70 fill.
Férfi nyakkendő tiszta selyemből 1.00 fill.	Jóminőségű köpper lábaváló 1.90 fill.	Férfi harisnya tiszta cernából 90 fill.
Férfi fehérnemű cikkek.	Különléle női divatcikkek.	Női harisnyák.
Női ing schiffonból himzéssel dísz. 1.70 fill.	Női selyemernyő alkalmi vétel 3.50 fill.	Női harisnyák kötött, szín. és fek. párja 50 fill.
Női ing madénylén, gyöny. himzéssel 2.30 fill.	Női selyemövek fek. és színes 50—1.00 fill.	Női harisnyák szín. csikos, leguj. div. 60 fill.
Női ing finom vászonból, kézi himzés 3.00 fill.	Női sely. gumidövek fek. és szín. 1.90—3.00 fill.	Női harisnyák mintázott cernából 1.00 fill.
Női ing francia battiztból 3.50 fill.	Női kiegészítők hűvöl 90—3.80 fill.	Női harisnyák flour fekete, alk. vétel 1.00 fill.
Női ing rumburgi vászonból 3.80 fill.	Női selyem nyakkendők és divatos gallérok	Női harisnyák flour, áttört, egész fin. 1.80 fill.